

1. **Láthatár**
*Szakmai fórumsorozat
a szakképzésről*

2. **Diákszemmel**
*„Mintha csak tegnap
kezdődött volna” –
Antal Erika írása*

10. **Szülői szemmel**
*Élni, élni hagyni vagy
felkészülni az életre? –
Albert Antal Orsolya írása*

11. **Diákszemmel**
*Könyvek horgán, avagy három
ország diákjainak közös
programja –
Farkas Ágnes Anna
és Siklodi Lilla írása*

14. **Láthatár**
*Még több fiatalhoz eljuttatni
Erdély nagy püspökének
üzenetét –
Ozsváth Judit beszélgetése
Lázár Csillával, a Márton
Áron Múzeum vezetőjével*

18. **Lélekjelenlét**
*Kellemetlen, de legyőzhető a
vizsgadrukk*

22. **Hivatalos**

24. **Pályáz(z)atok**

Lélekjelenlét

*Ellenségek a katedra két oldalán? –
Kerekes Edit beszélgetése Osváth Enikő
pszichológussal*

Fotóriport

*Művészeti gyerekfesztivál
a nagyváradi Posticumban –
Izsák Előd és Wagner András fotóriportja*

Vakáció

Itt a nagyvakáció, pihenjetelek, ceruzák!

Portré

*„Színi körre az jött,
akiben volt egy kicsi kanyar” –
Péter Beáta beszélgetése
Boldizsár Ágoston
csíkszeredai magyartanárral*

Tanterem

*Színt visznek
a vidéki gyerekek életébe –
Bálint Kinga Katalin írása*

Magánterület

*Egy originált farmer tűzpróbája –
Jakabffy Tamás írása*

12. **Búcsú az iskolától – ballagás a csíkszeredai
Nagy István Művészeti Líceumban**

2015.
6-7.
SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2015. JÚNIUS–JÚLIUS • 6–7. SZÁM

Fotó • MIHÁLY LÁSZLÓ

ISSN 2065-9725

- Tanárszemmel • Diákszemmel • Szülői szemmel • Lélekjelenlét •
- Tanterem • Láthatár • Óvoda • Fotóriport • Hivatalos •
- Iskola és kultúra • Pályáz(z)atok • Magánterület • Térkép •

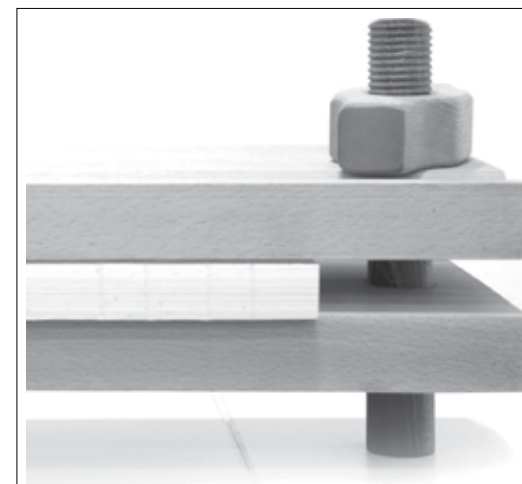

Egy évre
csak
42 lej

Félévre
csak
21 lej

Magyar Közoktatás

m k o @ c o m m u n i t a s . r o

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

Kedves pedagógusok, jövőbeli szerzők!

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatás* együtt szerkesztjük az olvasókkal, sok figyelemfelkeltő, gondolatébresztő írást kapunk pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Továbbra is helyet szeretnénk adni a lap hasábjain a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők és diákok konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek.

Kérjük, írjanak véleményanyagot a következő témákban:

- **Tantárgyam és diákjaim – sikerélmények és buktatók az oktatásban**
- **Az információátadástól a kreativitásra nevelésig**

Várjuk írásait az mko@communitas.ro e-mail címre.

Eredményes munkát és kitartást kívánunk: A *Magyar Közoktatás* szerkesztősége

www.communitas.ro

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

A havilapot postai úton vagy a megyei tanfelügyelőségeken keresztül juttatjuk el Önhöz. A lap ellenértékét postai utalvánnyal vagy banki átutalással kérjük a fenti bankszámlaszámra utalni. A megrendelés bármelyik formája (szelvény, telefon, e-mail) csak az átutalási bizonylat számával együtt érvényes. (Az átutalási bizonylaton szerepeljen a megrendelő neve és a kifizetés jogcíme.)

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit

Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér

Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Felelős kiadó: Lakatos András

Ára 4,2 lei.

Telefon: 0040-264-44-14-01

e-mail: mko@communitas.ro

Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

A kiadvány megjelenését az RMDSZ és a Communitas Alapítvány teszi lehetővé.

Szakmai fórunsorozat a szakképzésről

Szakképzés – gazdaság – társadalom címmel szervezett szakmai fórunsorozatot a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ), amely május 20-án csíkszeredai állomásához érkezett. A rendezvény előtt annak helyszínén, a megyeházán sajtótájékoztatót tartott Burus-Siklódi Botond, az RMPSZ elnöke, Hargita megyei tanácsos, a megyei tanács oktatási szakkbizottságának elnöke és Borboly Csaba, a Hargita Megyei Tanács elnöke. Ezt követte a szakmai fórum, ahol a tanintézetek igazgatói és a polgármesterek mellett jelen volt Magyarai Tivadar, az RMDSZ oktatásért felelős főtitkárhelyettese, Magyarország csíkszeredai főkonzulátusának képviselőjében Lukács Bence Ákos konzul, a Hargita Megyei Tanács részéről pedig Barti Tihamér alelnök, Becze István és Ferencz Salamon Alpár megyei tanácsos, utóbbi a megyei tanács oktatási szakkbizottságának tagja. A fórunsorozat első állomása Sepsiszentgyörgy volt, ez alkalommal csíkszéki, gyergyószéki, bor-

„A fórunsorozat azt a célt szolgálja, hogy a romániai magyar szakképzés intézményi, gazdasági és társadalmi szereplőinek közreműködésével stratégiai koncepciót és munkatervet dolgozzunk ki a romániai magyar szakképzés intézményrendszere számára.”

széki és csángóföldi szakembereket és érintetteket hívtak össze. A székelyföldi rendezvénysorozat Székelyudvarhelyen folytatódott, majd a partiumi, bánsági kollégákkal találkozni, végül pedig Kolozsváron a közép-erdélyi megyék képviselőivel – ismertette Burus-Siklódi Botond. A rendezvény illeszkedik a magyar kormány éves tematizálásába, amely szerint 2015 a külhoni magyar szakképzés éve. A fórunsorozat célja a stratégiai koncepció, a fejlesztési koncepció és a munkaprogram kidolgozása, fejtette ki az RMPSZ elnöke. A végső eredmény a szakmai hálózat kialakítása, az intézményi felzárkózás segítése kell hogy

legyen, hangzott el. Burus-Siklódi Botond kiemelte a Hargita Megyei Tanács szerepét, amely már hosszabb ideje foglalkozik a témával. „Közintézményként a Hargita Megyei Tanács lehetőségei korlátozottak, de prioritásként kezeljük a kérdést” – mondta Borboly Csaba. Jó partnerséget alakítottak ki a tanfelügyelőséggel, a helyi önkormányzatokkal, a tanintézetek igazgatóival, a Sapia EMTE-vel, illetve fontosnak tartották megszólítani a vállalkozói szervezeteket és a gazdákat. Elfogadhatatlan fiataljaink sorozatos sikertelen érettségije, nekik kell esélyt biztosítani, hiszen a jó szakemberekre mindig szükség lesz, fogalmazott a megyeelnök. Hozzátette: hisznek a duális képzés eredményességében, a román kormány egyetlen jó lépésének tartják, hogy ösztöndíjat hagyott jóvá a szakiskolásoknak. „A székelyföldi fiatalok nem azért vándorolnak el, mert veszélyben érzik kisebbségi identitásukat, hanem mert nem látnak itthon kiszámítható jövőt, esélyt a megélhetésre. A migráció egyik okozója a munkahely és a perspektíva hiánya” – mondta Borboly Csaba, majd ismertette a Hargita megyei kezdeményezéseket. A gyimesföldi Árpád-házi Szent Erzsébet Római Katolikus Gimnáziumban agroturisztikai szakosztály indult, ahol a gyakorlati képzés lehetőségét szeretnék megteremteni tan-gazdaság kialakításával. A közös munka eredménye a csíkszentsimoni bázis, a tangazdaságokat pedig pályázatai révén támogatja a megyei tanács. A képzéseket a Hargita Megyei Agrárkamara és a Hargita Megyei Művészeti Népiskola bevonásával valósítják meg. A gyerekek mellett a felnőttek szakoktatása is fontos, ez olyan terület, amellyel közösen kell foglalkozni, emelte ki a megyeelnök. Borboly Csaba a teendők között az inasképzés rendszerének módosítását, a szakosztályok engedélyeztetési folyamatainak könnyítését, jogszabály-módosítások előterjesztését, illetve a tájékoztató és felvilágosító kampányok szervezését említette. Fontos az RMPSZ kezdeményezése, és nagyban segíti a Hargita Megyei Tanács által elkezdett munkát. Ha kialakul egy széles körű társadalmi összefogás, Bukarest is jobban odafigyel a kérdésre, vélekedett a megyei tanács elnöke, és hiánypótlónak nevezte az RMPSZ rendezvénysorozatát. A tervek szerint

Nagyváradon a partiumi, bánsági és máramarosi résztvevők számára szerveztek fórumot június 3-án, míg Kolozsváron a közép-erdélyi megyék számára június 4-én. „A fórunsorozat azt a célt szolgálja, hogy a romániai magyar szakképzés intézményi, gazdasági és társadalmi szereplőinek közreműködésével stratégiai koncepciót és munkatervet dolgozzunk

„A székelyföldi fiatalok nem azért vándorolnak el, mert veszélyben érzik kisebbségi identitásukat, hanem mert nem látnak itthon kiszámítható jövőt, esélyt a megélhetésre. A migráció egyik okozója a munkahely és a perspektíva hiánya.”

ki a romániai magyar szakképzés intézményrendszere számára. De ugyanilyen fontos feladat az is, hogy megtervezzük egy romániai magyar intézményi-szakmai hálózat kialakítását.

Célszerűnek látjuk egy olyan hálózat kialakítását, amely élni tud azokkal a szakmai-intézményi integrálódási lehetőségekkel, amelyeket a magyar szakképzés rendszere a Kárpát-medencei szakképzés szereplőinek felkínál” – írta az RMPSZ közleményben.

Ráműtöttak, fontos célkitűzésük, hogy fórunsorozatukba kapcsolódjanak be a vállalkozások, a szakmai intézmények és szervezetek, hiszen a szakképzés olyan képzési terület, amely rendkívül szoros kapcsolatban áll a gazdasággal, a munkaerőpiaccal. „Meggyőződésünk, hogy a szakképzés nem csupán az iskolák, a pedagógusok és oktatómesterek ügye, hanem közügy, mindannyiunk ügye. Természetesen számítnunk ebben a munkában az írott és elektronikus média közreműködésére, cselekvő szerepvállalásra is, hiszen a szakképzés társadalmi elismertségének, megbecsültségének megteremtésében a közéleti megjelenítésnek rendkívül fontos szerepe van” – fogalmazott a közlemény.

Hírósszegőfaló

Az érettségiről, az iskolától való búcsúzásról beszéltek marosvásárhelyi végzős diákok

„Mintha csak tegnap kezdődött volna”

Bukovinszky Csáki Mátyás, Gálfi Andrea, Iszlai Gáspár Norbert, Moldován-Kovács Henrietta és Tankó Balázs a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum végzősei a természettudományok és intenzív angol–német osztályban. A ballagás és érettségi előtt álló diákok úgy vélik, nagyon gyorsan eltelt az utóbbi négy év. „Mintha tegnap lettünk volna kilencedikesek” – mondják. Igazából a végére rázódott össze az osztály közösséggé – fogalmaz Matyi, akivel

legjobban a közösséget. Például Parajdon voltak egy vakációban tanárok nélkül, úgynevezett iskolán kívüli programot szerveztek, csak ők, a diákok, az összekovácsolta az osztályt még jobban. Ahogy a gólyabál is. Mert olyan társaságban, ahol nincsenek közeli barátok, nem telik jól, az ember nem tud felszabadulni. Az osztállyal nagyon jó viszont.

Belegondolni abba, hogy vége lesz? „Nem tudom felfogni, hogy vége, mert mi nemcsak egy évfolyamtól búcsúzunk, de egy életstílustól” – fogalmaz egyikük, egy másik diák szerint nemcsak egy szűkebb közösségtől búcsúznak, hanem egy évfolyamtól. Adrienn elmondja, reggel, mikor felkel, olyan, mintha egy kisebb családba jönné. „Az egyetemen már más lesz, nem fogjuk ismerni az egész évfolyamot, nagyon sokan leszünk, más közösség, másfajta társaság” – fogalmazott.

Érettségi is egyszer van – jó esetben

A beszélgetőtársak közül ketten orvosira készülnek, és hatan-heten az osztályból a MOGYE-t választják. Van, aki Kolozsvárra megy, dizájn szakra, jogra, informatikára, de akad, aki úgy érzi, a csoportcskák megmaradnak. Akik Vásárhelyen folytatják az életet, azok tartják a kapcsolatot, akik Kolozsvárra készülnek, azok is kapcsolatban maradhatnak egymással. „Azt is elképzelem, hogy elkezdődik az egyetem, és hetente összeülünk. A vasárnapi találkozótak is megtartjuk, meglátogatjuk a Kolozsváron tanuló barátainkat, bulizunk, ha hazajönnek, itthon csapunk bulit” – például az egyik variáns a kapcsolatok további ápolására. Az érettségiről elmondják, kissé mintha félve készülnének. Intenzívebben. Például a kártyaosztogatás is rengeteg időt felvesz. „Tizenkettedik egyszer van, érettségi is, jobbik esetben” – mondják nevetve. „A líceumi évek alatt most volt a legtöbb esemény, ami bevont minket a szervezésbe is. Ez eléggé meg tudja törni a figyelmünket, de végül is ez kell nekünk, ezzel jár ez a tizenkettedik” – szól a magyarázat. A választható tantárgyak közül a biológiát választja a társaság. Nem tűnik nehéznek. Mi lesz nehéz? A román nem, a román igen, a magyar, vagy éppen a magyar nem – valahogy így. Magyarból száz verset megtanulni, elemzéseket, az nagyon nehéz. Magyarból könnyebb, másképp tudjuk kifejezni, románból elég nehéz egy magas szintű szöveget írni. Nem minden szót értünk, nem úgy van, mint magyarul, hogy elolvasom egyszer, és megmarad valami, elolvasom egyszer, és nem marad meg semmi. Végül is mi a baj az érettségivel? Az a baj, hogy nem az általános műveltséget tükrözi, nem azt, hogy a négy év alatt mivel maradtak, hanem hogy mindenki leteríti a fenekét, és mennyit tanul meg azokból a kommentárokból. Ez elég rossz, mert a többségnek ez az egyetemen nem kell, soha nem fogják használni. Sokkal jobb az az feladatok, ahol adnak támpontokat, és ahol a saját kreativitásukat is használhatják. „Mert vannak olyan tan-

A SZERZŐ FELVÉTELEI

• „Mi nemcsak egy évfolyamtól búcsúzunk, de egy életstílustól is”

a többiek is egyetértének. Norbert szerint érdekes módon valahogy periodikusan teltek gyorsan az egyes időszakok. Vagyis elkezdődött az első osztály, arra emlékszik, hiszen az valamennyi ember életében maradandó élmény, aztán eltelt az évek a negyedik osztályig, jött az ötödik, ami szintén maradandót jelentett.

Minden óra értékesé válik

„Mikor benne voltunk, nagyon lassúnak tűnt, azt éreztük, hogy milyen lassan telik az idő, soha nem jön el a tizenkettedik vége, most meg visszagondolva, nagyon hamar eltelt. Minden óra, minden utolsó szünet értékesebbé válik mindannyiunk számára. Most itt vagyunk a végén, mi sem tudjuk, hogy igazából milyen lesz, mire számítsunk” – magyarázták. A gimnázium utolsó esztendejében szokássá vált, hogy minden vasárnap az osztálytársak közül 10-15-en találkoznak, kávéznak, beszélgetnek, felidéznek az elmúlt eseményeket. „Elkacagtuk, hogy miket csináltunk, milyenek voltunk régen, mennyit változott mindenki mióta idejöttünk” – mondták. A közös kirándulások, bulik rázták össze

tárgyak a négy év alatt, amelyek nem kellenek sehová, lehetne helyettük egészségügyi ismeretekről tanulni. Például, hogy hogyan kell valakit újraéleszteni, ha valami baj van, mit kell csinálni. Persze egyes tantárgyak fejlesztik az agyat. Kilencedikben tanultuk a logikát. Nagy értelmét nem láttam, de jó volt, hogy akkor tanultuk” – fogalmaznak a diákok.

Teljes volt a négy év

„Épp ezt beszéltük, hogy ez a négy év teljes volt, minden pillanatát kiéltük, semmi olyan nincs, amit kihagytunk volna. Nincs olyan, hogy visszagondolunk, és akkor jaj, ezt másképp kellett volna. Tanulás is, szórakozás is volt, egyiket sem hanyagoltuk el, a kettő működik, működött egy-más mellett, el lehetett osztani az időt úgy, hogy jó legyen” – emlékeztek a végzősök. A tanulásról egyikük elmondja, a kilencediket nem szerette, akkor visszaesett ahhoz képest, hogy milyen eredményei voltak azelőtt. De most amit tanulok, azt intenzíven tanulom, tizediktől, kilencedik végétől felzárkóztam – magyarázza. „Kilencedikben, soha nem felejttem el, bejöttünk, és felmérőt írtunk, ami addig úgy ment, hogy a kisujjamból ráztam ki, 6-os lett. Gondoltam, nem baj, kijavítom. De a következő felmérő ugyancsak 6-os vagy 7-es lett, és akkor ez nagyon meglepett. És beleestem abba a csapdába, hogy ami nem megy, azt nem tanulom, vagy azt nem szeretem, és így elmaradt a matek, de aztán szerencsére sikerült” – mondja egy másik diák. „Hazamentem első nap után, és azt mondtam édesanyámnak, ha meglesz a 8-as átlagmédiám, az nagyon jó lesz”. „Mi az, hogy nem lesz meg a kilences? És akkor hamar nekiálltam javítani 2-3 tantárgyból, és akkor úgy meglett, és feljebb és feljebb haladtam” – fogalmaz egyikük.

Önállóság következik

Természetesen a felnőtté válásról is szó esik. „Épp ezt beszél-tük anyukámmal a napokban, hogy eltelik ez az év, és kirö-p-penek a házból, mert Kolozsvárra megyek egyetemre. Azt mondta, hogy igen, felnőtt leszel kislányom. Mosolyogtam egyet, és mondtam, hogy nem leszek, mindig a kicsi lánya leszek” – tette hozzá az egyik lány. „Úgy érzem, nem így kezdődik a felnőtté válás, nem abban nyilvánul meg, hogy egyetemre megyünk, ez belül dől el, hogy mi felnőttek vagyunk, vagy sem. De ennek ellenére, sokat segít, mert megtudjuk, milyen, ha nincs mit enni, ha nincs ott anyuka, be kell osztani a pénzt, takarítani, mosni, milyen szülők nélkül” – osztotta meg a gondolatait. A diákok még így fogalmaztak: „Én nem vagyok felkészülve erre.” „Bánom ebből a szempontból, hogy itthon maradok. Jó volna már kipróbálni magam egyedül is.” „Én alig várom, hogy egyedül legyek. Saját magamra leszek utalva. Kihívás lesz számomra.” „Ezt is meg kell tanulni, az önállóságot, mert itthon elég jól el vagyok látva.” „Én már nagyon várom, hogy kikerüljek. Már itthon nagyon sokat főzök, szombat reggelenként én takarítok, mert édesanyám elfoglalt. Mosni is szoktam, betenni a mosógépbe a ruhát, mindig én teregetem ki”.

Belekóstoltak már a munkába, önkénteskedésbe

A munkát, pénzkeresést is próbálta már közülük valaki. „Pincérkedtem tavaly nyáron két hónapot egy nagyon forgalmas, zsúfolt helyen. Amikor nagyon meleg nap volt, sokan begyűltek, futkorásztam, szó szerint megizzadtam azért a pénzért, amit kaptam. A fizetés nem volt jó, de a

borravaló sok volt. Azért mentem el dolgozni, mert édes- anyámmal úgy egyeztünk, hogy felét ő, felét én fizetem a sofőriskolának. Ez nem jött össze, de a nyári költségei-met én álltam” – mesélte a diák. A középiskolások nyári költségeit gyakran a fesztiváljegyek teszik ki. „Én az EMI-táborban dolgoztam tavaly-tavalyelőtt, sörhordást, asztal-okat tisztítottunk. A pénz tetszett, de nehéz volt fizikailag is az elején hordókat emelgetni, napi három-négy órát alud-tam” – emlékszik vissza az egyik diák. „Elég költséges egy nyár egy tininek. De mivel még nem voltam nagykorú, csak

• „Az egyetem már más lesz, sokan leszünk, másfajta közösség”

fagyit árulni vettek volna fel. Beszéltük anyuval, hogy ha lejár az érettségi, egyetemi felvételi, sofőrsuli, akkor valami nyári szezonmunkát keresek” – mondja másikuk. A munkavállalásról még elhangzik: „A munkának is megvan a varázsa. Persze fagyíárulással nem lehet elég pénzt keresni.” „Nehéz a munka, a vendéglőben minden úgazdag, paraszt elvárta, hogy kedves legyek. Volt egy napom, hogy az ügy-fél este tízkor megbőgetett, annyira palira vett.” „Ilyenkor tapasztaljuk meg, hogy hogyan kell kölcsönösen viselkedni a velünk szemben állókkal. Szórólapok osztogatását vállaltam a mallban, kérdőívet kellett, és olyan rosszul esett, ha nem álltak meg az emberek, sokan hátat fordítottak. Azt mondtam, ezentúl másként tekintek a szórólapozókra is, a pincérekre is.”

Arról is beszélnek a diákok, tervezik-e, hogy külföldre menjenek. „Végleg nem. Ideiglenesen, hosszabb távlatban igen. Egyetemi évek alatt itthon minél kevesebb időt töltenék, külföldön szeretnék tanulni, tapasztalatot szerezni, de csak itthon szeretnék kikötni” – vallja be az egyik végzős. „Én nem szeretnék külföldre menni, itthon nagyon szeretem” – mondja a másik. Ballagás, érettségi, felvételi... buli-ról még egyelőre nincs szó. Utána, mikor minden lejárt, lesz egy nagy és hosszú buli, csak mindekinek sikerüljön, amit szeretne.

ANTAL ERIKA

Gyakorlatiasságról és lexikális tudásról Osváth Enikő pszichológussal

Ellenségek a katedra két oldalán?

Ha gyerekeket kérdezzünk, olyannak szeretnék az iskolát, hogy a tanultakat ki is próbálhassák, valahogy úgy, mint egy számítógépes játékban, csak nem komputeren, hanem a valóságban. Olyan iskoláról még nem tudunk, ahol holografikus szoba lenne, hát egyelőre be kell érni a tanárral. A tanárnak pedig a lexikális tudás átadására irányuló elavult rendszerrel, amely még arra sem képes, hogy a pedagógusnak hatékony eszközöket adjon feladata teljesítésére. Az eredmény? A diák eredendő kíváncsisága egy-kettőre semmivé lesz, unja az iskolát, sok tanár feladja a küzdelmet. Ellenségekké válnak az osztályban. A felnőtt-társadalom előszobája ez. A társadalmi darálóról Osváth Enikővel beszélgettünk, aki iskolapszichológusként, tanárként és négy gyermek anyjaként szembesült a rendszerrel.

Szoroznak, osztanak, százalékokkal dobálózhatnak a diákok. Tényleg biológiaórán vagyunk. Nagy kuncogások közepette éppen azt számolgatják, kinek hány liter vére van. Tudják, hogy a szívizom rendkívüli: olyan erős, hogy ha a karunkban lenne, hatalmas súlyokat tudnánk emelgetni. Később egy autóbusz rugójára ülnek, előbb csak egy lány, majd még egy, és amikor az osztálynak már szinte a negyede rajta csimpaszkodik, a rugó végre megmozdul. Fizikaóra. Valós jelenetek egy kolozsvári iskolából. Bár a példa bizonyára nem egyedülálló, korántsem általános, hogy játékosan, megtapasztalva tanuljanak a hazai diákok. A tanterv túlterheltsége miatt erre nincs idő, a nem megfelelő egyetemi képzés miatt a tanároknak nincs kellő tudásuk, eszköztáruk ahhoz, hogy a mai gyerekeknek megfelelően érdekesen tanítsanak. Őket tényleg nem erre képezték.

Megöljük a kíváncsiságot

Hiába mondjuk, hogy a zene, a képzőművészet, a játék fontos, nem lehet pluszórákat tartani. Egyrészt az a baj, hogy nincs akkora műveltségük, mire végeznek, mint amilyet szeretnénk, hogy legyen, másrészt agyon vannak tömve tantárgyakkal. Egy gyermek, aki lelkiismeretesen tanul, előbb-utóbb valószínűleg eljut oda, hogy megoldja az iskolában a házi feladatot. Megoldani matekból, fizikából, kémiából a házi feladatot, megírni a fogalmazást, elkészíteni a németprojektet, az angolházi, és még leírni a románt. Ha mindent lelkiismeretesen próbál elvégezni, éjfélig fennül, miután hazament az iskolából. Nem lehet mindig mindenből topon lenni – mondja Osváth Enikő. – Nincs összehangolva a tananyag. Előfordul, hogy fizikából olyan matematikát kell tudjon a diák, amit még nem tanult. Irodalomból lehetne például ugyanazt a korszakot venni, mint történelemből. Jobban beépül a tudás, ha egyszerre több oldalról megtámasztjuk. Németországban 5–8-ban egy tanár több tárgyat is tanít, így tudja összehangolni a kémiát, fizikát, mateket. Egy iskolai oktatóban nem az a lényeg, hogy egyetemi szintű tudással rendelkezzen, a képzése során azt kellene elsajátítania, hogyan adja át gyerekeknek azt, amit ő már tud.

2-3 éves korban, amikor kezdi felfedezni a világot, a gyermek megőrjíti a szülőt a sok „miért” kérdésével. Ez a kíváncsiság normálisan megmarad, a gyermeket érdekli, hogy miért történnek a különféle jelenségek, de nem száraz képleteket akar tanulni. Nagyon fontos a gyakorlatiasság, segíti a tudás rögzülését, ha a gyermek az iskolában tanult elméleteknek megérti a gyakorlati hasznát. Ha az agy stimulálása összetettebb, akkor egy bizonyos területet hatékonyabban lehet fejleszteni. Ebben segít a zene, rajz, a kézimunka, a sport is. Amikor a gyermek a kezével dolgozik, akkor nemcsak a finommotorikája fejlődik, hanem az egész agya. Japánban végeztek egy kutatást matek profilú osztályban,

• **Tanárnak, diáknak is rossz.** Sok gyerek unja az iskolát, kíváncsisága

ahol mindennap volt számtanóra. A kísérleti osztályokban két matekórát zenére cseréltek: nemhogy romlott volna, hanem javult a matematikateljesítmény.

Kell a szünet

Az iskolai napot úgy kellene beosztani, hogy reggeli órákban legyenek a nehezebb tantárgyak, majd mintegy pihenőként mindennap lenne valami testmozgás, kreativitás, alkotás, azután oldhatnának házi feladatokat, hogy a délelőtti elsajátított információt mélyítsék, gyakorolják. Érettségi előtti évben hagyni kellene a diákokat specializáltabban készülni további életcéljuk felé, és osztályozás nélkül legyen számukra testmozgás, kultúra, ének, rajz, de nem tantárgyként, valahogy másképp. Kellenek a szünetek, a gyermeknek is szüksége van arra, hogy kikapcsoljon. Hétvégére, vakációra ne legyen annyi házi feladat.

A porosz tanügyi szemlélettel működő iskolákban hangsúlyos a tanár autoritása, amit meg is követel magának, a tanuló pedig aláveti magát ennek a hatalomnak és az elvárásainak. Ami valahol rendjén is van, egy tanár-diák viszony nem lehet demokratikus, mert akkor anarchia lesz. Amíg felnőtté válik, a gyermeknek szüksége van a külső kontrollra, külső szabályozásra mindaddig, míg belsővé válik a

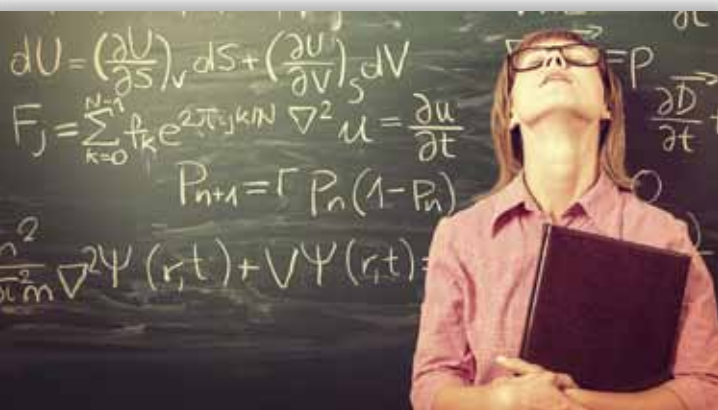
munkastílus, az igényesség, a lelkiismeretesség. Ezt a fokozott ütemet nem minden gyermek bírja. A többi megedződik. Olyan felnőtté válik, aki nagyon jól tud dolgozni, úgy mond nagyon hasznos tagja a társadalomnak.

A tanároknak nincs segítség

– Ki segíti a tanárokat a munkájuk során?

– A tanárokat senki nem segíti. A kollégák egymás között. Tényleg vannak nagyon jó tanárok, próbálnak személyesen ötleteket beszerezni, és nagyon sokan nagy igyekezettel ezen dolgoznak, hogy érdekesebbé tegyék az órájukat. Ez nagyon fontos. Csak mindig elkeseredünk, és mindig a rossz példákat látjuk.

Lelkiismeretes tanár rettenetes sokat készül. Nagyon sokat töpreng, hogy ezeknek a mai gyerekeknek hogyan is tudná az anyagot átadni olyan módon, hogy érdekelle őket. Az oktatás kötelező jellege miatt az iskolába bekerülnek olyanok, akik nem akarnak tanulni, elrontják az órákat, és akkor a többiek sem tudnak tanulni, a tanár nem tud tanítani. Van, aki feladja az egész küszködést, ott mormol maga

elvész út közben, és sok pedagógus feladja a küzdelmet

előtt, a diákok nem hallják, azok se, akiket érdekelne. Lehet, sok mindent ő csinál rosszul, joggal dühösek rá a tanulók, de nem tudja jobban csinálni, nincsenek meg az eszközei hozzá. Nem kapott segítséget ahhoz, hogy kezelni tudjon olyan helyzeteket, amilyenekkel szembesül, sem a képzése alatt, sem a továbbképzéseken, amelyek között nagyon sok a humbug. Amit a jelenlegi oktatási rendszer korlátozott lehetőségei közepette minden tanár megtehet, hogy konkrét példákat mond: adott elmélet mire használható a mindennapokban. Ajánlhatja a diákoknak a tudományos adók egy-egy sorozatát, már 5–8. osztályosoknak. És a jó humorérzék mindig segít.

Amilyen a társadalom, olyan az iskola

Az iskola egyrészt a társadalomra nevel, másrészt tükrözi a felnőtt-társadalmunkat. A miénk nem egy boldog társadalom. Az iskola sem boldog. A boldogsághoz nagyon fontos a sikerélmény. Van tanár, aki feladja, mikor 30 diákkal próbálkozik, és neki sincs sikerélménye. Felnőtt-társadalomban előre, az iskolában élő tanulóra is érvényes, hogy ha én befektettem egy munkát, és az a munka olyan eredményt hozott létre, amit észrevesznek, értékesnek találnak, akkor

fejlődik az önbecsülésem, a munkához való viszonyom. Ha az a gyermek dolgozik, tanul, akkor legyen értékelve, az ön-bizalma így fejlődik. A Montessori oktatási módszer maga erről szól, de mindenhol vannak tanárok, akik így működnek, így viszonyulnak a diákokhoz.

A mai társadalomban az sikeres, aki nagyon gyorsan nagyon sokat tud dolgozni. Ez születési adottság, de a négy temperamentumból csak az egyik ilyen. A többség nem működik hatékonyan a mai társadalomnak. A művészlelektől, a mélyen gondolkodótól is mind teljesítményeket várnak el. Folyton papírokkal kell igazolni, hogy képzetek vagyunk, topon vagyunk. A tanároknak is rengeteget kell papírozniuk, ezzel bizonyítaniuk, hogy ők dolgoztak. Lassan ott tartunk, hogy nyert ügye van annak, aki nem is olyan jó munkaerő, de jól tudja ennek az ellenkezőjét bizonyítani. Azt mintha elfelejtették volna, hogy a napi 8 óra munka lenne természetes, utána kikapcsolódni a mókuserékből, a családra koncentrálni, a hétvégéket a családdal tölteni, meglátogatni a barátainkat, megtartani az ünnepeket, kirándulni, színházba, moziba, kiállításokra járni. Már annyira elfáradtak az emberek, hogy nincs is kedvük szórakozni. Hát milyen társadalomban élünk? És a lelkiismeretes tanuló erre nevelődik: hogy bírja a darálót. Amilyen a társadalom, olyan az iskola.

• Osváth Enikő iskolapszichológusként, tanárként és anyaként is szembesült az oktatási rendszerrel

Mindenki mindenkire haragszik

A megoldást kellene közösen keresni, nem a vétkest. Ha az osztály nem működik, a tanár kiszúr egy bűnbakot a diákok közül. A közvélemény szerint a tanár a hibás, mert nem tud úgy tanítani, hogy jó legyen a gyerekeknek. És akkor itt a nagy kielégülés, hogy megtaláltuk a hibást, és nem mozgósítjuk magunkat a megoldáskeresésre. A tanügyet nem lehet úgy megreformálni, hogy kitalálunk egy okos rendszert, és onnan kezdve az stabilan működik. Olyan világot élünk, hogy folyamatosan kell adaptálnunk az egészet, egyénenként minden tanár, kormány szinten minden döntéshozó és minden szülő. Folyamatos munka, folyamatos alkalmazkodás. Mikor adódik egy kellemetlenség, a felek könnyen beleragadnak a rossz helyzetbe: a tanár haragszik a gyerekekre, a gyerekek haragszanak a tanárra, és esetleg a szülő is haragszik a tanárra. Ez a terméketlen helyzet csak akkor oldható fel, ha van rá akarat, ha nem ellenséggé tekintünk egymásra, hanem megértéssel, és együtt keressük a megoldást.

KEREKES EDIT

Beszélgetés Boldizsár Ágoston csíkszeredai magyartanárral

„Színi körre az jött, akiben volt egy kicsi kanyar”

– *Hogyan kerül egy, a tanárképző főiskolán frissen végzett jobbgétyelki fiatalember Gyimesfelsőlokra?*

– 1973-ban végeztem a marosvásárhelyi tanárképző főiskolán, román–magyar szakon. Abban az évben november elsején kezdtem el dolgozni Korond mellett Pálpatakán, előtte ugyanis Moldvába helyeztek ki. Mi voltunk az első generáció, akik, nem lévén máshol hely, Havaselvére kellett menjünk. Én akkor megkaptam a Miron Mironeasa 3-at, ez

meg, ott orosz is kellett tanítsak. A következő tanévben Lipovára mentem katonának. Utána jött egy olyan rendelet 1974-ben, hogy azok, akiknek nem sikerült elhelyezkedniük katedrán, tanítói állást kapnak, és az őszi elosztáskor a megmaradt helyekre kihelyezik. Így kerültem én Gyimesfelsőlokra Ugrapatakára, akkor még volt ott 5–8. osztályos iskola. Én addig még hírért sem hallottam, azt tudtam, hogy van egy gyimesi átkelő, azt sem tudtam, hogy villany van-e ott. Kiutaztam Gyimesfelsőlokra, és az első ember, akivel találkoztam, Tankó András elvtárs volt, a párttitkár. Akkor még hosszú, szőke hajam volt, nézett elég furcsán, de nagyon szívélyesen fogadott. Elszállásoltak a néptanács vendégszobájában, és elkezdődött a tizenegy éves gyimesi karrierem. Egy elhagyott alagutat „őrző” épületben laktam. Rögtön odakerülésem után másnap elmentem az iskola udvarára, hogy kiválasszak egy akkora gerendát magamnak, amekkora nekem egy beszakadt plafont kijavítani elégséges. Nagyon szerettem ott lenni, színdarabokat tanultunk, összejártunk a kollégákkal, jó társaság volt, fiatalok voltunk. Mindig kellett készülni a Megéneklünk Romániára, mentünk fesztiválokra, a gyerekeknek színdarabokat tanítottam. Ezt követően áthelyeztek Kápolnásfaluba, majd Szentkeresztbányára. Életem legboldogabb időszaka volt, soha el nem jöttem volna. Ott is a gyerekekkel hetente jártunk a Homoród mentére szerepelni, lelkes társaság volt. De jött ismét egy rendelet, hogy mindenkinek vissza kell menni az eredeti helyére, ami nekem Gyimesfelsőlokon volt.

– *A falu népe akkoriban miként tekintett a tanáremberre?*

– A gyimesi ember a tanárját nagyon tisztelte. Úgy hívtak, hogy tanyító bácsi. De abban annyi tisztelet volt, hogy ha doktor professzort mondtak volna, se lett volna több. Akkor a tanárra, a tanítóra, aki a gyermekkel foglalkozott, fölnezték. Főleg ha idegen, nem

odavalósi származású volt. Én soha nagyobb tiszteletet, mint a Gyimesekben vagy Szentkeresztbányán, Kápolnáson, nem kaptam. Mert mindenki a lehető legnagyobb tisztelettel fordult hozzám.

„A gyimesi ember a tanárját nagyon tisztelte. Úgy hívtak, hogy tanyító bácsi. De abban annyi tisztelet volt, hogy ha doktor professzort mondtak volna, se lett volna több. Akkor arra, aki a gyermekkel foglalkozott, fölnezték.”

Nekem ilyen tisztelet dolgában semmi félrónivalóm sincs az életnek. Még most is a gyimesiek tanyító elvtársnak szólítanak, akárhányszor találkozunk.

– *Nemcsak betanított előadásokat, hanem a csíki közönség színpadon is láthatta.*

– Amikor visszahelyeztek Felsőlokra, akkor vettünk Csíkszeredában lakást, onnan ingáztam. Akkor lettem a Népszínház tagja. Sok előadást tanultunk be, többek között a *Bolondos vasárnapot*, amelyből több mint hetven előadást játszottunk szerte a vidéken, többek között a marosvásárhelyi Kultúrpalotában is. Jó társaság volt. Aztán megalakult a Csíki Játékszín, és ránk már nem volt szükség, átvették a hivatásosak a színházat.

– *A rendszerváltás óta magyartanárként tevékenykedik a csíkszeredai Márton Áron Gimnáziumban.*

– A rendszerváltás után mindenki elkezdett mozogni. Én már úgy megszoktam, hogy nekem sehová sem lehet menni, mert engem csak helyeznek ide-oda, hogy nem is érdekldtem a lehetőségek után. Fölhívott az akkori Ady Endre Általános Iskola igazgatója, nem-e jönnék be, mert még van osztály. Elgondoltam, hogy legalább nem kell ingázzak, mert már kezdtem beleunni a

• **Boldizsár Ágoston: a verseket könnyebben meg lehet szeretetni, mint a prózát**

Jászvásártól hatvan kilométerre található településen levő iskola. Tizenhárman voltunk abban a községben elhelyezve, de ott egy éjszakát töltöttünk csupán. Elmentünk a Maros megyei tanfelügyelőségre, hogy nem tudnának-e helyettes tanári állást adni. Nem tudtak. Aztán egyik délután az az ötletem támadt, hogy hívjuk fel Hargita megye főtanfelügyelőjét. Ilyen a naiv ember... Fel is hívtuk Ilyés elvtársat, mondtam, hogy vagyunk tizenhárman, különböző szakon végzetek. És ő mondta, hogy épp tizenhárom hely van. Másnap jöttünk is, mindenki helyet kapott. Román–magyar szakos hely kettő volt, az egyik Fenyőkúton, a másik Pálpatakán, én az utóbbit kaptam

mindennapi utazásba. A tanfelügyelő-ségen viszont azt mondták, hogy a matematika–fizika líceumba kell menjek magyart és franciát tanítani. Franciául én annyit tudtam, amennyit a franciák elfelejtettek. Szeretni szerettem, de ha az embernek nem szakja... Aztán versenyvizsgáztam, és azóta itt vagyok a magyarkatedrán, még egy évem van a nyugdíjig.

– Tíz évig vezette az iskola színi körét, amelynek egykori tagjai közül most sokan hívatásos színészek.

– Nem tudom, hogy kitől vettem át, de egy szép nap arra ébredtem, hogy én vagyok a színi kör vezetője. Nagyon szerettem, nagyon szép volt, de állandóan valami kiderült rólam a színi kör kapcsán: hogy én intézményesen zülleszttem a diákokat például. A próbák után ők elmentek mindig valahová, de velem sosem. Színi körre azért nem azok a jó gyermekek jöttek, akik soha semmi rosszat életükben nem csináltak. Színi körre az jött, akiben volt egy kicsi kanyar, aki valami egyebet is szeretett, mint az átlaggyermek. Olyan gyerekek jöttek oda, akikben a fantázia kicsit jobban dolgozott, mint a többiben. Állandóan valami volt, és amikor megalakult Csíkban a színház, akkor mondtam, hogy jöjjön egy szakember, én csak egy dilettáns gyermekzüllesztő vagyok. Volt időszak, amikor bizonyos kollégáim annyira se méltatták, hogy a diákokért, nem értem, megnézzék azt az előadást. Nekik annyira sok volt a dolguk, és annyira vájt fülűek voltak, hogy azt hiszem leszakadt volna a csillagos ég négy sarka, ha eljönnek és megnézik a diák által írt darabot, amit én tanítottam be. Nekem a színi körben a kollégáim fele mindig csak kudarcom volt. De a gyerekek fele mindig örömem volt. Körülbelül 18 színi körösből lett később hivatásos színész. Részemről lenne szerénytelenség, ha azt mondanám, hogy ebből vagy abból én csináltam színészt. De ők azt mondják, hogy volt valami közöm az ők életük alakulásában. Még akkor is, hogyha sajnálom, mert a színészpálya nagyon nehéz pálya. Azt csak letről a közönség látja, hogy rózsaszínben ragyog, kedves, bűbájos lári-fári, sírok, vigadok, mulatok, érzelmek vannak és taps. Mert az egy nagyon nehéz pálya. Kezdve a szerepek megkapásától, amíg megszületik az alkotás, az a csoda, ami aztán a közönséget elbűvöli. Csak a gyerekekkel úgy csináltuk, hogy ők nem vették észre ezt a nehézséget. Ők azért szerették olyan

nagyon, mert játszva tanulták meg azt, amit a színésznek idegmunkával és fizikai munkával meg kell tanulni.

– *Hogyan lehet a mai diákoknak, akiket beszippant a digitális világ, irodalmat tanítani, miként lehet megszerettetni velük a nagyregényeket, verseket?*

– A verseket könnyebben meg lehet. A lányok a verseket épp úgy szeretik, mint az előző generációk. Adyt, József Attilát, Petőfit olvasnak, sőt nagyon sokan írnak verseket. De amikor a próza egy novellán túllép, meg vannak döbbenve, hogy ilyen sokat hogy lehet elolvasni. Nagyon sokan nem tudják elképzelni, hogy mennyiségileg ezt egy embernek el lehet olvasni. Kevésbé olvasásszeretettel jönnek a gimnáziumba. Ma már nem kronologikus irodalomtanítással kezdjük, a nyelvemlékekkel, és kikötünk napjaink költőinél, hanem műfajok szerint vesszük. Úgyhogy egy tanévben akár négyszer találkozhat Arany Jánossal, Petőfivel találkozhat kilencedikben, tizedikben, tizenegyedikben. Tehát nem a régi rendszer szerint tanítunk irodalmat, ezt én egy kicsit nehezményezem. Akkor legalább tudták a gyerekek, hogy ezt most azért tanuljuk, mert előbb volt, mint a másik. A műfaji kategóriák nem tudom, hogyan hozzák össze az írókat egymás mellé a gyerekek fejében. Tizenkettedik osztályban szokták kérni: tanár úr, tessék felsorolni azokat a novellákat, amelyeket ha nem olvasok el, megbukok az érettségim. A mai gyerekek sokkal kevesebbet olvasnak, van, aki teljes irodalmi élménynek tekinti, hogy megnézte a filmet az interneten. Eleget hangoztatjuk, hogy a film a film eszközeivel, az irodalom a maga eszközeivel...Igaz, volt olyan visszajelzés is, hogy a könyv azért jobb, mint a film.

– *Miket olvasnak a diákok szívesen? Olvasnak-e kortársakat, illetve a kötelező házi olvasmányok elolvasására rá lehet-e venni őket?*

– Az a tapasztalat, hogy egyik a másiknak ajánl olyan amerikai, német és angol szerzőket, amelyekről mi annak idején nem is hallottunk. És ha egyik elolvassa ezt és ezt a könyvet, mert ha nem is tanul világirodalmat, a társától hallja és kézbe veszi. Játszottuk azt, hogy ki mit olvasott a félévben, és volt olyan, hogy egy osztályban nyolc-tíz könyvet ugyanazok olvastak el, egy csoport tagjai adták körbe ezeket. Főleg az idegen nyelvnek van órási szerepe ebben. Ma már nem tanítanak világirodalmat

csak a filológia osztályban. Ha a tanár kitér Victor Hugóra, Balzacra, és a diákok mikor meglátják, hogy milyen vastag egy kötet, meg sem merik emelni, nemhogy elolvassák. Volt olyan diák, aki mondta, hogy érdemes ezeket elolvasni, de a legtöbb unalmasnak véli. Az első száz oldalon ha túljutnak, akkor nyert ügy. De az első ötven-száz oldalon nehéz túljutni. Túlzottan elbo-

Boldizsár Ágoston 1951-ben született Jobbágytelkén, Maros megyében. Az általános iskolát Bonchidán fejezte be, a gimnáziumot Szamosújváron. A marosvásárhelyi tanárképző főiskola magyar–román szakán végzett 1973-ban, majd Bukarestben hungarológia szakon diplomázott. 1990-től a csíkszeredai Márton Áron Gimnáziumban magyar szakos tanár.

nyolítva látják az általunk nagy klasszikusoknak mondott regényírókat és regényeket. Én filmmel, szuszpanzban tartó megbeszéléssel, irodalmi törvényszék tartásával próbálom őket rávezetni. Kortársakat inkább olvasnak. Közel sincs annyi háttérismeretük a mai diákoknak, mint volt például a mi időnkben vagy ez előtt 10-15 évvel korábban. Teljesen más-képp közelítik meg a dolgokat, a kaland, a szerelem, a biznisz és a divat érdekli őket mint tematikák, és el merem mondani, hogy időnként a szinte pancsikoló, lagymatag szerelmi történetek. Az ember meg van botránkozva, hogy ezek a nagyon modern fiatalok ilyen könnyed, könnyfakasztó történeteket olvasnak. Már ott tartunk, hogy mindenki azt olvas, amit megkap, és amit akar. Ha *Jégbe hűtött szerelem*, akkor arról beszél ő házi olvasmány gyanánt. A kötelező házi olvasmány már eleve olyan, mintha azt mondanánk, hogy na gyerekek, ezeket ne olvassátok el. Viszont van olyan, aki Bulgakovot, Tolsztojt olvas, a *Bűn és bűnhődés* nagyon sokan elolvassák, szeretik a Csehov-novellákat, az orosz klasszikus drámát. Nemrég mutatta be a Csíki Játékszín az *Éjjeli menedékhelyet*. Azt hittem, hogy előadás közepén a szünetben a fele eltűnik a bandának. De nem. Olyan is volt, aki azt mondta, az első tíz legjobb színházi és olvasmányélményében ez benne van. Érnek meglepetések engem is.

PÉTER BEÁTA

• És megy a munka a mozaikkészítő műhelyben

• Megy a játék a pantomim-előadáson

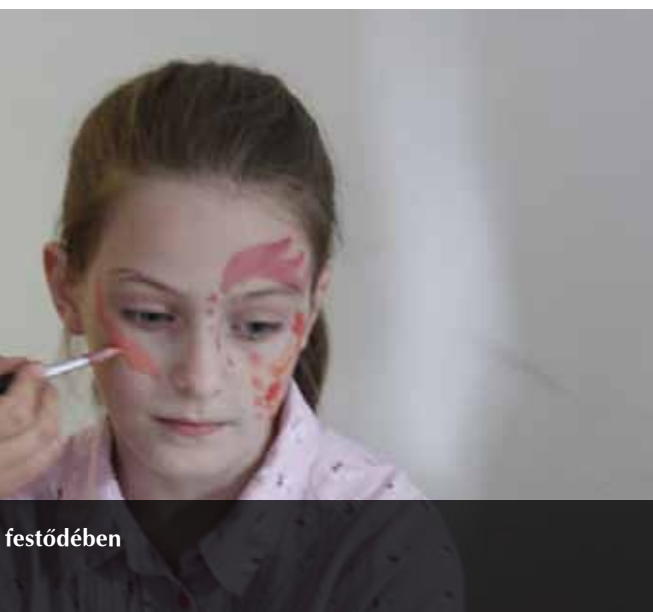
• Kint zuhog az eső, de odabent folytatódik a móka az arc

Művészeti gy a nagyváradai

Bizakodtunk, hogy az időjósok borulátása ellenére nem lesz eső, és megtarthatjuk május 23-án Nagyváradon a művészeti gyerekfesztivált. De mi az a rossz idő? Ha borús az ég? Ha szemerкél az eső? Ha dezsából ömlik? A háromórás program során mindebben részünk volt. Sokan gyülekeztek, miközben az eső már javában lógatta lábát. Értelmetlennek láttuk lefűjni a programot, a kicsiknek csatlódás lenne, hát úgy döntöttünk, maradunk. Az idei fesztiválon művészettörténeti barangolásra hívtuk a gyerekeket, ahol változatos műhelymunkák keretében táncon, zenén

• Sürgés-forgás a papírmérintő műhelyben

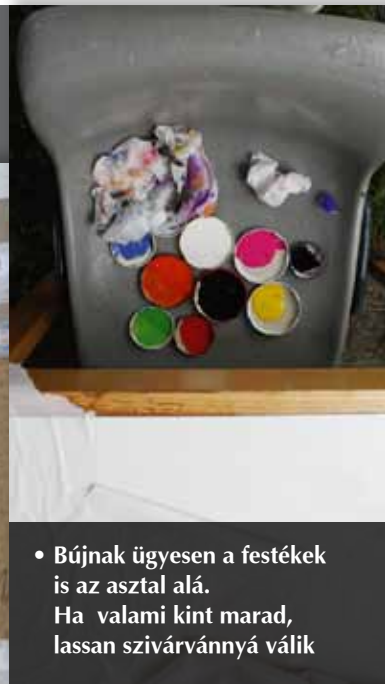

festődében

erekfesztivál Posticumban

és pantomim-előadáson keresztül villantottuk fel egy-egy korszak jellemzőit, így a gyerekek megpillanthatták a változó művészet ezer arcát. Mindez kiválóan működött volna, ha nem szakad a nyakunk közé az égi áldás. De szakadt, így bemenekültünk a Posticum családias hangulatú termeibe, ahol kissé felbomlott az amúgy ragyogóan megszerkesztett játérend. Ez senkit nem zavart, lelkesen fogadta mindenki a hamarjában összedobott, folyosóra, lépcsőfordulóba szorult műhelymunkákat.

BUZÁSI ANDREA

- Bújnak ügyesen a festékek is az asztal alá. Ha valami kint marad, lassan szivárvánnyá válik

- A tájékozódást megkönnyítő térképeken, táblákon vidáman mosolyognak a rajzolt gyermekarcok

- Feszült figyelem a homokanimációs műhelyben

• Fotók: IZSÁK ELŐD ÉS WAGNER ANDRÁS

Élni, élni hagyni vagy felkészülni az életre?

Tavaszi délután. Hatodikos gyermekem a román-házifeladatát írja: adjectiv pronominal demonstrativ-okat kell felismerni, meghatározni a mondattani funkcióját, megállapítani, hogy melyik milyen esetben van... apróságok. Közben kint végre hétágra süt a nap, Mogyoró kutyánk pedig ötpercenként bevágat az udvarról, egyre türelmetlenebbül rángatja Eszterem farmerjának szarát: nem érti, hogy lehet ilyenkor asztal mellett üldögelni, rohangálás, ugrabugra, labdázás, sütkérezés helyett. Mogyoró nem tudja, mi az az iskola, miért kell odajárni, és miért akadály ez abban, hogy az ember lánya (és kutyája) örüljön a tavasznak, és azt csinálja, ami szeret.

Én is egyre kevesbé értem, hogy miért kell, és hogy miért így kell. Főleg

„Muszáj ezt így csinálni? Nem lehet egy kicsit megállni? Lélegzetvételnnyire hagyni, hogy szétnézzen a világban, belefeledkezzen egy hangya útjába, egy jó könyvbe, egy felhő különös formájába? Hogy erre való a vakáció? Tényleg? (Ezt a nyugis filínget akarja erősíteni a menetrendszerűen felhagyott kötelező házi olvasmány és vakációs házi feladat is, gondolom.)”

azért, mert ahogy telnek az évek, és egyre inkább értelmetlenül elfecsérelnek tűnik az az idő, amit a kötelező oktatásban a kötelező tantárgyakkal, kötelező feladatokkal tölt az én most már kamaszodó lányom.

Iskolába jár. Készül a felnőttkorra – ez a dolga. Állítólag. Brrrr!

Nem tudom, mások hogy vannak ezzel, de nekem nagyon nem tetszik ez a folytonos készülődés.

Ha jól utánaszámolok, a gyermekem körülbelül 3 éves koráig lehetett igazán gyerek, és onnantól kezdve minduntalan készült valamire: vagy a

karácsonyi ünnepélyre, vagy az évzáróra... valamire mindig. Aztán az iskolára kezdték el felkészíteni. Elemiben hasonlóan húzni kellett, hiszen ötödikbe be kellett jutni, át kellett menni az angolvizsgán. Most éppen a hatodikos év végi vizsga a kismumus, de ott jön máris mögötte a nagymumus, a nyolcadikos kísérettségi... és így tovább!

Muszáj ezt így csinálni? Nem lehet egy kicsit megállni? Lélegzetvételnnyire hagyni, hogy szétnézzen a világban, belefeledkezzen egy hangya útjába, egy jó könyvbe, egy felhő különös formájába? Hogy erre való a vakáció? Tényleg? (Ezt a nyugis filínget akarja erősíteni a menetrendszerűen felhagyott kötelező házi olvasmány és vakációs házi feladat is, gondolom.) Nem lehetne, hogy csak olyat és annyit követeljen tőle a rendszer, ami tényleg elengedhetetlenül fontos az ő korában? Valaki komolyan úgy gondolja, hogy egy 12 évesnek életbe vágóan fontos, hogy tudja, melyek a zöngés és melyek a zöngétlen mássalhangzók? Ugyan mi történne, ha később tudná meg, mi a különbség a lírai és az epikai alkotások között?

És mi lenne, ha helyette tényleg konkrétan használható dolgokról is tanulnának? (Akár hiszik, akár nem, a gimnáziumi oktatás egyik legértékesebb tantárgya a technológia: örömmel nyugtáztam, hogy ez az ijesztően komoly nevű óra milyen hasznos. Mert a nebulók lerajzolták az iskolába vezető utat, megállapították, hogy hol vannak a veszélyes átjárók, főztek, szakmákkal ismerkedtek, stb.) Van az életüknek számtalan apró vonatkozása, amelyekkel kapcsolatban sokszor jól fogna az útmutatás. Ismerjék meg a testüket, a környezetüket, a városukat, az országukat. Tanuljanak például a táplálékról, amit naponta magukhoz vesznek. Tanuljanak az együttélés szabályairól. Hogy mi a tolerancia, mit jelent a segítség a bajbajutottakon. Miért jó, ha tartozunk valahová? Mit jelent fogyatékkal élni? Hogyan fogadjuk el a másságot? Miért kell a környezetre vigyázni? És van még kismillió téma, amiről lehetne és kellene beszélni. Szervezetten, szakszerűen, kimerítően. Nem kutyafuttában,

érintőlegesen. Mert ezeket a dolgokat megismerni nem ér rá majd máskor, máshol. Ezekkel a dolgokkal, jelenségekkel, folyamatokkal naponta találkozik a gyerek, és hacsak nincs olyan szerencsés és ritka helyzetben, hogy a szüleinek van rá kapacitása, ideje és nem utolsósorban megfelelő hozzáállása és felkészültsége, hogy beszéljenek vele erről, akkor nagy valószínűséggel olyan pótolhatatlan információtól marad távol, ami sokkal fontosabb.

„Sokan szidják a mai fiatalokat, hogy érettségi után derül ki róluk, 12 év után is mennyire felkészületlenek, mennyire nincsenek tisztában semmivel, amire tanították őket. Én úgy gondolom, nem ők tehetnek róla, hogy a nagy felkészülésben arra már nem maradt idő, hogy meg is tanuljanak valamit.”

sabb a későbbi életének alakulásában, mint a tárgyas eset felismerése román nyelvtanból.

Sokan szidják a mai fiatalokat, hogy érettségi után derül ki róluk, 12 év után is mennyire felkészületlenek, mennyire nincsenek tisztában semmivel, amire tanították őket. Én úgy gondolom, nem ők tehetnek róla, hogy a nagy felkészülésben arra már nem maradt idő, hogy meg is tanuljanak valamit. Igazán. Mélyen. Alaposan. Kitoröhlhetetlenül. Se tudományokból, se emberségből, se semmiből.

És még valami kimarad, talán a legfontosabb: a pillanat megélése. Elfut a gyermekkor. A kamaszévek is oda. A fiatal felnőtt pengeéles bíráló tekintetét nem könnyű állni: minek volt ez az egész? – kérdezi majd. Önök mit válasszolnának?

ALBERT ANTAL
ORSOLYA

Könyvek horgán, avagy három ország diákjainak közös programja

Könyvekről, olvasásról, közös olvasási élményekről szól a Hooked on Books elnevezésű Erasmus+ projekt, amelyben több ország diákjai vesznek részt. A programban a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium, a bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és a kelet-finnországi Juankosi település iskolája vesz részt. Az első projekt-találkozót Bonyhádon tartottuk május 11. és 17. között, az eseménysorozatnak többek között a bonyhádi gimnázium adott otthont, de jártunk több olyan magyarországi helyszínen is, amely irodalmi jelentőségűnek számít. Kolozsvárról nyolc óra autótú után érkezünk meg, a finnországi diákok repülővel utaztak Magyarországra. Az első nap még nem voltunk mi sem és a többiek sem eléggé nyitottak, de idővel megbarátkoztunk egymással, és együtt csodáltuk a Nemzeti Galéria szépségeit, és lassan-lassan összekovacsolódtok a csapat. A budapesti Petőfi Irodalmi Múzeumban már a finnekkel együtt döntöttük el, hogy alkalmasak vagy alkalmatlanok vagyunk a háborúra, ugyanis a múzeum bejáratánál el kellett dönteni ezt, és ez alapján mehettünk tovább különböző ajtókon különböző terekbe. A napot a Bonyhádhöz közeli halászcseréjében vacsorázva zártuk. Mire a bentlakásba értünk, mindenki annyira álmos volt és fáradt, hogy rögtön elaludtunk. A következő napokban sok érdekes múzeumot, történelmi szempontból jelentős helyet látogattunk meg, mint például a bonyhádi Perczel Mór-emlékházat, a Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban található könyvtárat, mely rengeteg régi könyvet rejtett, a városi könyvtárat, és jártunk Fekete István író szülőhelyén. Ezenkívül természetesen az előzőleg általunk megírt, kedvenc könyvünkről készített bemutatók elemzésére is sor került. Mi Janne Teller dán szerző *Semmi* című művét, valamint Stephen Chobsky *Egy külön srác feljegyzései* című művét mutattuk be. Emlékeztet volt megnézni a többiek bemutatóit, ugyanis változatos képet kaptam az általuk olvasott könyvekről, úgy érzem, több mű is felkeltette az érdeklődésemet. Ezenkívül Szekszárdon is jártunk, és Balatonszárszóra menet – ahol a József Attila halálának helyszínén alapított emlékműzeumot néztük meg – megcsodálhattuk a Festetics-kastélyt. Összebarátkoztunk az ottani diákokkal – ebben sokat segített az is, hogy még a projekt-találkozó előtt néhányan közülük Kolozsváron jártak az iskolánkkal való testvérkapcsolatnak köszönhetően – és a finnországi diákokkal is. Mint ahogyan az történni szokott, az utolsó napokban alakultak ki a legszorosabb barátságok, ekkor beszélgettünk a legtöbbet, megosztottuk egymással élményeinket az olvasással és természetesen rengeteg más témával kapcsolatban. Rövid idő alatt olyan kapcsolat alakult ki köztünk, hogy már tükön ülve várjuk a következő találkozót, mindenki ismerős mindenkivel, a közösségi oldalakon gyakran beszélgetünk. A könyvek és olvasás témája köré épülő találkozó összességében nagyon jól sikerült, értékes barátságok születtek, hasznos és vidáman eltöltött idő volt. Úgy gondolom, talán az egyik dolog, ami mindenkit megfogott és összehozott egymással, az volt, hogy megoszthattuk egymással olvasmányélményeinket, és hogy ha kicsit botladozva, törve is, angolul kommunikáltunk. És habár a finnországi barátaink nem mindig értették, mi történik körülöttük, felejthetetlen élmény marad a tolmácsolás, a közös nevezőre jutás, a projekt-találkozó nyújtotta boldogság érzése.

FARKAS ÁGNES ANNA, SIKLODI LILLA
a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium
kilencedikes diákjai

• A költő búvókörében. Látogatás a balatonszárszói József Attila-emlékmúzeumban

• A vendéglátó iskola. A bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium épülete előtt

• Az irodalom összeköt. Erdélyi, magyarországi és finnországi diákok vettek részt az olvasás-népszerűsítő programban

Ballagás a
Nagy István Műve

csíkszeredai észeti Líceumban

FOTÓK: MIHÁLY LÁSZLÓ

Beszélgetés Lázár Csillával, a Márton Áron Múzeum vezetőjével

Még több fiatalhoz eljuttatni Erdély nagy püspökének üzenetét

Erdély nagy püspöke, Márton Áron halálának 30. évfordulója apropóján öt évvel ezelőtt múzeumot létesítettek szülőfalujában, Csíkszentdomokoson. „A múzeum ismerteti a nagy püspök életútját, munkásságát a huszadik századi Erdély változó történelmének ellenfényében. A kiállítás huszadik századi időutazásra, elmélkedésre és kérdésfelvetésre invitálja a látogatót, újra és újra körüljárva Márton Áron életének »titkát«: miként

főegyházmegyében), illetve az idősebb generációk körében. Holott élete és tanítása a földrajzi és generációs határokon túlmutatóan is érdekes és tanulságos lehet. Csak hogy nem könnyű a fiatalokat naponta körülvevő sokszínű könnyed és „piacos” üzenet között ösvényt vágni, és felkelteni az érdeklődésüket a hittel és közelmúlt történetével kapcsolatos témák iránt. További kihívás, hogy miként tálalandók ezek a témák, hogy a fiatalok ne érzékeljék „kényszerítésnek”, „kioktatásnak”, és lehetőleg ne legyen unalmas sem, redundáns sem az iskolai feladataikhoz képest. A Márton Áron, a XX. század püspöke címmel meghirdetett Kárpát-medencei diákvetélkedő tulajdonképpen kísérlet a fiatalokkal való párbeszédre. A vetélkedő három internetes fordulóból (a Márton Áron Múzeum honlapján közölt három feladatsorból) és egy lakiteleki rendezvényből (elődöntő és döntő) áll. 62 háromfős csapat nevezett be a vetélkedőre, és komolyabb lemorzsolódás nélkül túl vagyunk már a második fordulón is. A játékban részt vevő diákok több mint fele magyarországi, három csapat játszik Felvidékről, és 26 csapat Erdélyből. Mivel a szeptember végi elődöntőnek, döntőnek helyet biztosító Lakiteleki Népfőiskola ennyi diákot nem tudna befogadni, az internetes fordulók legmagasabb összesített pontszámokat elérő csapatok kapnak meghívást erre az eseményre. Az internetes fordulók elért eredményeket és a Lakitelekre meghívott csapatok névsorát augusztus 29-én, az évente megrendezett csíkszentdomokosi Márton Áron-konferencián hirdetjük ki.

– A Márton Áron Múzeumon túl a vetélkedőt meghirdetők között a Lakiteleki Népfőiskola, a Székelyföld Alapítvány és Magyarország csíkszeredai főkonzulátusa is szerepel. Ők hogyan kerülnek képbe?

– Örömmel tapasztaljuk, hogy egyre többen dolgoznak azon, hogy Márton Áron püspök követendő példája földrajzilag és társadalmilag is szélesebb körben

váljék ismertté. A mostani, Márton Áron, a XX. század püspöke címmel meghirdetett program több pillérű, azért is fontos, hogy több intézményt társult a megvalósítása érdekében. A Székelyföld Alapítvány, a Csíkszeredában havonta megjelenő *Székelyföld* kulturális folyóirat háttérintézménye. A két évtizede megjelenő lap hasábjain számos tanulmány, forrásközlés, visszaemlékezés jelent meg, amely Márton Áron püspök életének, munkásságának egy-egy kevéssé ismert részletét tárta fel. Mind Ferenczes István, az alapító szerkesztő, mind Lövétei László, a jelenlegi főszerkesztő fontosnak tartja a Márton Áron-kutatás ösztönzését és a püspök megismertetését. Tőlük származott az ötlet, hogy a domokosi konferenciák mintájára szervezzünk Márton Áron alakját fókuszba állító konferenciát egy másik, az anyaországi érdeklődők számára is könnyebben hozzáférhető helyszínen. Lezsák Sándor, a Magyar Országgyűlés alelnöke személyében támogatót is találtak az ügyhöz, ennek köszönhetően idén szeptember 26-án Isten segítségével szervezzük egy konferenciát az Országházban. Magyarország csíkszeredai főkonzulátusa évek óta támogatója Márton Áron Múzeum rendezvényeinek, természetes volt, hogy igénybe vesszük a segítségüket egy Kárpát-medencei program népszerűsítésében is.

– A vetélkedő fordulóinak feladatai jól mutatják, itt nemcsak az ismeretek lienáris visszakérdezésére helyeződik a hangsúly... Milyen szempontok vezettek ezek összeállításánál?

– Az volt a szándékunk, hogy a vetélkedő ne az ismeretek „visszamondását” kérje a résztvevőktől, hanem inkább ösztönözze őket új ismeretek megszerzésére, az ismeretek megszerzéséhez szükséges készségek tudatosítására, formálására, és mindenek előtt az információk értelmezésére. Arra, hogy a Márton Áron püspök élete kapcsán felvetődő jelenségeket, illetve a püspök üzeneteit a

• Lázár Csilla a csíkszentdomokosi Márton Áron múzeumban

válhatott egy egyszerű parasztlány korának éleslátású, nyitott szívű és csálhatatlan igazságérzetű szellemi, lelki vezetőjévé, sokak számára egyedüli tájékozódási ponttá a homály évtizedeiben” – olvassuk az intézmény honlapján. A hagyományos funkciókon túl ez a múzeum évente konferenciaszervezést vállal, az idén először pedig többfordulós vetélkedőt szervez iskolások részére a nagy püspök életéről. Lázár Csilla intézményvezetőt most ezzel kapcsolatosan kérdeztük.

– Milyen megfontolásból született a Márton Áronról szóló vetélkedő ötlete?

– Márton Áron püspök tisztelete máig erős és élő, szoktuk mondani. De ha őszinték vagyunk, ez csak némi megszorítással igaz: főként Erdélyben (a gyulafehérvári római katolikus

maguk számára értelmezzék, értékeljék. A témákat tekintve többségben vannak a történelmi tárgyú kérdések (összefüggéseket kerestünk Márton Áronhoz köthető XX. századi személyek, események, jelenségek között), de vannak képzőművészettel, irodalommal, művelődéstörténettel kapcsolatos kérdések is. Az a meglátásunk, hogy az egyes, Márton Áron-szakértők által is „nehéznek” vagy „fogasnak” számító kérdésekre a választ a fiatalok rendkívül gyorsan megtalálták az internetet nagyon hatékonyan használva forrásul, ugyanakkor a számunkra „egyszerűbbnek” vélt értelmező kérdéseknél (pl. Márton Áron püspöknek ajánlott festmények azonosítása és vázlatos értelmezése) is a technikát próbálták segítségül hívni: voltak, akik „képfelismerő software” segítségével próbálták egy-egy festményt beazonosítani.

– Milyen módon hat, illetve hathat a XX. század nagy erdélyi püspökének szellemisége a mai fiatalokra?

– Hát ez nyilvánvalóan a legfontosabb és legnehezebb kérdés. Nem lesz mindenki, aki a vetékedőre benevez, buzgó katolikus, sem áldozatos népművelő máról holnapra. De a fiatalok körében van „éhe” a hiteles személyiségeknek, különösen, ha a sajtóban és a közéletben gyakorta állítanak eléjük hiteltelen vagy könnyen megkérdőjelezhető „példaképeket”. Ha fiatalokat vezetünk a domokosi múzeumban, azt látjuk, örvendenek a felismerésnek, hogy volt közöttünk, szüleik, nagyszüleik korában egy ilyen nagyszerű ember. Őszinte megrendülésüknek is voltunk már tanúi. Azt sem merem remélni, hogy a vetékedő hatására minden diák elejétől végéig átolvassa Márton Áron (ingyenesen letölthető) válogatott írásainak és beszédeinek gyűjteményét, vagy hogy holnap a tízkötetes Márton Áron-hagyaték könyvsorozat lesz az iskolai könyvtár bestsellere. De ha valakit megszólít a vetékedőn „eléje tárt” egyik-másik gondolat, és megfordul a fejében, hogy talán érdemes volna az életét a keresztyén értékek mentén alakítani, akkor már is sokat nyertünk. Példának okáért: az utolsó fordulón a nemzet és vallás fogalmakat kell a diákoknak Márton Áron értékrendjében elhelyezni. Kivételes szónoki tehetsége jól megragadható abban, ahogyan ezeket a – már akkortájt is hol agyonhivatkozott, hol agyonhallgatott – fogalmakat úgy tudta megközelíteni, hogy az máig továbbgondolásra késztet

bennünket: „Aki jó katolikus, nem lehet népének rossz fia; aki megbízhatatlan fia népének, melybe született, megbízhatatlan Isten előtt is. (...) És mindig gyanús az olyan, aki hangosan katolikus, vagy úton-útfélen a nemzetiségével kérkedik. A melldöngető, hetvenkedő, fennhangon magyarkodó magyarok teszik fajuknak a legrosszabb szolgálatot – ismerjük ezt a fajtát, kelleténél több van belőle –, és a hangos, a katolikus voltukat folyton lobogtató, a katolikusságukkal mindenütt előretolakodó farizeusok rontják legjobban a katolicizmus hitelét.” Kíváncsian várjuk, mit gondolnak erről a fiatalok.

– A Márton Áron Múzeum is számos iskolai csoportot fogad. Számukra milyen programot kínáltak? A tervek között szerepelnek-e sajátos múzeumpedagógiai foglalkozások?

– Van korcsoporthoz igazított tárlatvezetésünk. Egy 11 éves diáknak Márton Áron életéről nyilvánvalóan nem ugyanazt tartjuk fontosnak elmondani, amit egy 17 évesnek. A szülői porta makettje, rajta az egykori munkaeszközök kicsinyített másával jelenik a legnagyobb attrakciónk kisgyerekek számára, illetve a püspök úr írógépe is nagy novum nekik. (Főleg, hogy írni is szabad rajta kicsit...) Próbálkoztunk azzal is, hogy élményeik írásos megfogalmazására biztassuk a látogatóinkat. Azonban a sajátos, eszökgazdag múzeumpedagógiai foglalkozásokkal nem büszkélkedhetünk, bár ezek jelentenek a múzeum igazi értelmét a gyerekek számára. Ötletünk akadna bőven, és nyitottak lennénk az ilyen irányú „tanulásra” is. Egyetlen probléma, hogy amíg a múzeumot önkéntes alapon működtetjük, pályázatokból fejlesztjük, és az önkormányzati fenntartás a világitás és a fűtés biztosítására korlátozódik.

– Ha most mérleget kellene készítened a múzeum megnyitása óta eltelt időről, mit mondanál? Milyen szerepet tölt be ez az intézmény a mai erdélyi (és nemcsak erdélyi) magyarok életében?

– A múzeumnak volt két kezdeti, máig vállalható és – azt remélem – szépen teljesített célja: Egyik, hogy Márton Áron életpéldájáról, tanításáról bővebb tájékoztatást adjon a Csíkszentdomokosra, Márton Áron szülőfalujába látogatóknak, egyúttal végigvezetve őket a XX. századi Erdély igen izgalmas történelmében. Évi 3000 körüli látogatóval ezt, azt hiszem, egész jól „abszolváltuk”. Másik célunk, hogy ösztönözzük a Márton Áron

életére, munkásságára vonatkozó tudományos kutatást. Ennek magvalósításaként az idén negyedszerre megrendezendő domokosi Márton Áron-konferencia jelentős tudósoknak, történészeknek, teológusoknak ad lehetőséget, hogy munkájukat a szélesebb közönség előtt bemutassák. (Valóban, „vidéki” konferenciákhoz képest szokatlanul „széles” közönségünk van, tavaly már mintegy 250 személy hallgatta végig az előadásokat.) Továbbá megjelentettünk egy

• Márton Áron szülőházának makettje

tudományos igényű tanulmánykötetet, és erdélyi folyóiratok számára „kérünk” kéziratokat Márton Áron-témában történészekről, társadalomkutatóktól.

Ha jól sikerül, az idén a megszokott földrajzi kereteken is sikerül túllépni: az említett diákvetékedő, *Székelysíkföld* folyóiratban meghirdetett Márton Áron alkotói pályázat, illetve a budapesti szeptember 26-ai konferencia (melynek fővédnökségét Kövér László, a Magyar Országgyűlés elnöke, védnökségét Lezsák Sándor, a Magyar Országgyűlés alelnöke vállalta), reméljük, segít Márton Áron ismertségét növelni Magyarországon is. Ugyancsak szeptember 26-án a Magyarság Házában megnyílik egy kiállítás, amely a domokosi tárlat anyagát felhasználva készül, és az ottani múzeumpedagógiai foglalkozások révén még több fiatalhoz eljuttathatja Márton Áron püspök aktuális üzeneteit.

OSZVÁTH JUDIT

Kreativitásfejlesztés és újrahasznosítás a Hargita megyei Felsőboldogfalván

Színt visznek a vidéki gyerekek életébe

Negyven udvarhelyszéki vidéki 0–8. osztályost foglalkoztat minden szombaton egy felsőboldogfalvi műteremben a helyi Pro Life Alapítvány: az egyedi felkérésektől a hátrányos helyzetű kisdíákok nagycsoportos képzéséig jutottak egy

vidéki 0-8. osztályosokat szombat délutónként. Az újrahasznosítást is célzó foglalkozásokon helyszűke miatt a körülbelül negyven részt vevő gyerek két váltásban fest, rajzol vagy hajtogat, netán más kézműves technikákkal ismerkedik

az olyan gyerek, aki nem ismer senkit a műteremből. S ha akad is ilyen, már az első alkalommal új barátokra lel, akár más falvakból is. A kézműves foglalkozások elindításának ötletéről, a kezdetekről Istók Lajos, az alapítvány vezetője mesélt nekünk. Mint elmondta, a Pro Life egy korábban is létező alapítvány volt, ennek működtetését vette át a házaspár körülbelül három éve. Más projektekkal is foglalkoznak, főként az egészséges életmód és a környezetvédelem, környezettudatos gazdálkodás témakörében: székelyudvarhelyi középiskolásokkal prevencióc céllal többször is rajzokat, festményeket készítettek a dohányzás káros hatásairól, kreatívan és erőteljesen vázolv az azt a kockázatot, amelyet a cigarettázás jelent – az alkotásokat ki is állították tanintézetekben. Ezenkívül évente tíz-tíz komposztálóládát is elkészítettek, és díjmentesen az igénylők rendelkezésére bocsátottak – Istók Lajos saját kezűleg szerelte össze ezeket a nagyrészt székelyudvarhelyi tulajdonosok kertjeiben, akiknek motivációs levéllel kellett bizonyítaniuk komposztálási szándékukat. A ládák nagy népszerűségnek örvendenek a lakók körében.

• A SZERZŐ FELVÉTELEI

nagyobb pályázatnak köszönhetően, amibe nemrég tizenkét önkéntest is bevontak. A tevékenységek a kreativitás fejlesztésén kívül az újrahasznosítás népszerűsítését is szolgálják, a projekt révén célirányosan elkészített alkotásokkal pedig hátrányos helyzetűeket örvendeztetnek meg.

Egyetértés a műteremben

Hátrányos helyzetű csoportok, azaz szerény anyagi körülmények közt élő vagy családi problémákkal küzdő, fogyatékkal élő gyerekeknek és időotthonok lakóinak készítenek kalákában ajándéktárgyakat a felsőboldogfalvi Pro Life Alapítvány által foglalkoztatott gyerekek a civil szervezet legújabb, Az önkéntesség színt hoz az életedbe című projektje révén, amely a Norvég Alaptól elnyert támogatással valósulhatott meg. A helyi Istók Emőke festőművész férjével, Lajossal és tizenkét önkéntessel a műtermében fogadják a környékbeli, jórészt

meg, hol egymással össze-összezőrrenve, hol a legnagyobb egyetértésben, de mindenképp szépen bimbózó barátságban. A részt vevő fiatalok jórészt hátrányos helyzetűek: vannak köztük nehéz anyagi körülmények közt élő, örökbe fogadott és csonka családban nevelkedő gyerekek – nagyjából olyanok, akiknek sokat jelent, hogy díjmentesen járhatnak foglalkozásra.

Kicsiből naggyá nőtt a program

A mostani, közel 35 ezer euró összértékű pályázatnak köszönhetően kiterjesztett foglalkozás korábban is létezett, de az előző két évben körülbelül fele anynyi gyereket tudtak fogadni, nagyrészt Felsőboldogfalváról, kisebb összegű támogatásokat nyerve az alapanyagok, kellékek beszerzéséhez. A mostani társaság több mint fele nagyjából ismeri már egymást a korábbi foglalkozásokról, de az újak közül is sokan a felsőboldogfalvi iskola tanulói vagy falutársak, így kevés

Magánóra nagy tételben

A díjmentes kézműves foglalkozásokat azért kezdték el, mert Istók Emőke festőművészként több felkérést is kapott ismerősöktől, hogy különórát tartson gyerekeknek – mondta el Istók Lajos. Mivel az igénylők közt több hátrányos helyzetű fiatal is akadt, nem szívesen fogadtak volna el fizetséget az órákért, az alapanyagokat és kellékeket – festékeket, papírt, ecseteket stb. – azonban meg kellett vásárolni. Ekkor eszelték ki, hogy alapítványukkal pályázhatnak a szükséges felszerelést, fogyóeszközöket fedező költségekre, így az udvarhelyi önkormányzat, illetve székelyudvarhelyi alapítványok támogatásával mintegy húsz gyereket fogadhattak szombatonként a boldogfalvi műteremben. Az előző években is jártak náluk havonta egyszer külföldi önkéntesek – magyar, francia és örmény lányok –, akik a székelykeresztúri Erdélyi Ifjúsági Egyesület (A. T. A.) vendégei voltak. Akkor főként ők tanították

a gyerekeket kreatív újrahasznosításra, például újságpapírból hajtogattak esztétikus karkötőket, illetve különféle csomagolóanyagokat alakítottak át használati tárgyakká. A külföldi lányokkal az angol nyelvet is gyakorolhatták a kicsik, és közösségben lehettek, ami talán maradandó barátságok bölcsőjévé válhat. Erre rásegítenek, és – segítettek az alapítvány nyaranta megszervezett kézműves táborai, amelyekben a szokásosnál több gyerek is részt vehetett – ez a lehetőség sokak számára azért is fontos volt, mert a környéken több olyan falu van, ahol semmiféle szervezett iskolán kívüli tevékenység nincs.

Főállásként is vállalnák

Ahogy teltek az évek és nőttek a résztvevők, úgy nőtt és fejlődött tapasztalataiban a Pro Life is: egyre több helyre kezdtek pályázni, és egy sikertelen igénylés után úgy döntöttek, megbíznak egy hivatásos pályázatíró, aki pénzalapot igényel kibővített programtervükre. Az Istók házaspár egyik célja az volt, hogy amennyiben lehetséges, főállásban bonyolíthassák le a kézműves foglalkozásokat, hiszen rengeteg idejüket és energiájukat felemésztí az egyre komolyabb felkészülés. A minőségi pályázatnak és a körületekintő irányelveknek köszönhetően az Udvarhelyen is keveseket támogató Norvég Alap jóváhagyta nekik a kért 35 ezer eurót – ebből már az alapkellékek mellett komolyabb felszerelést is beszerezhetnek, többek közt agyagórákorongot, laptopot, nyomtatót, festőállványokat, szövőkereteket, bútort, továbbá szakkönyveket, ezenkívül weboldalt készíttethetnek – így interaktívabbá, színesebbé tehetik az órákat. A korábbinál több gyereket és tizenkét önkéntest is bevontak az áprilisban megkezdődött projektbe – a munkafolyamatnál segédkezőknek május elején képzést is tartottak Székelyudvarhelyen, többen közülük ugyanis ott élnek, és autóval járnak szombatontként a foglalkozásokra. Az alapítvány vezetői a továbbiakban meg szeretnék oldani, hogy a gyerekeket és az önkénteseket is díjmentesen a helyszínre tudják fuvarozni, de ez egyelőre még csak terv. Az önkéntesek – akik közt szülők és a civil szféra már ismert szereplői is jelen vannak – elsősorban Istók Emőke munkáját segítik, előkészítve a kellékeket, tanácsokat adva a kicsiknek az alkotások elkészítésében. A foglalkozásokat a nyáron megszervezendő táborokkal is színesítik: húsz-húsz gyerek két

csoportban a közeli Ivóban alkot júliusban, munkáikból a hónap végén kiállítás nyílik az udvarhelyi városi könyvtárban.

Kincseskamra Boldogfalván

A műteremben jártunkkor – az első új foglalkozás alkalmával – még mindenki ismerkedett az új helyzettel: az önkéntesek és a részt vevő gyerekek létszáma sem volt még teljes, voltak olyan apróságok, akik kicsit szótlanul, szorongva érkeztek az új helyre, de a fogadtatás barátságossága miatt gyorsan felengedtek, és alkotó szomszédot kerestek maguknak a hosszú asztalnál. Az újrahasznosításra váró, előzetesen kétfelé vágott és a vágás mentén veszélytelenre csiszolt borostüvegek darabjai már ott sorakoztak a nagy alkotóműhelyben, amely igazi kincseskamrának bizonyult. A csodás festmények és a neves festők alkotásait bemutató albumok mellett az apróságokat is megszállta az ihlet, s nemcsak az éppen használatos akrillfesték, virág-

mintájúra horgolt szalag, öntött, festés-re váró gipszformák, ragasztó és spárga állt rendelkezésükre alapanyagként, de tengeri homok is – ezek felhasználásával igazán egyedi, egzotikus minták kerültek az üvegekre: erdei látképeket, szívárványos mezőket, tengerpartokat mintáztak meg a kis alkotók. A munkából egy-két felnőtt is aktívan kivette a részét: az egyik anyuka kisfiával közösen festett meg egy előkészített gipsz macifigurát, amelyet az üvegre ragasztottak, és barlangot, éjszakai égboltot, holdat festettek köré. Az édesanya talán még nagyobb átéléssel forgatta az ecsetet, mint gyermeke – a kicsi olykor elunta magát, de a nő szemé-

ben végig ott csillogott az alkotásvágy. Ők gyerekkorukban a kézmunkaórákon nem kaptak ilyen kreatív feladatokat – fakadt ki végül, és elmondta, nagyon jó ötletnek tartja, hogy valaki vidéken is felvállalja az iskolán kívüli kézműves foglalkozások vezetését. Az üvegalkotásokat az alapítvány árva gyerekeknek adományozza, a továbbiakban azonban kimonodottan fogyatékkal élő fiataloknak, illetve idősothtoni nyugdíjasoknak is nagy szeretettel készítenek újrahasznosított ajándékokat.

BÁLINT KINGA KATALIN

Kellemetlen, de legyőzhető a vizsgadrukk

A vizsgadrukk a stressz leggyakoribb formáinak egyike, amely minden korosztályt érinthet. Egyaránt sújtja az általános iskolás gyermeket, a középiskolás diákot, az egyetemistát vagy főiskolást, sőt azokat a felnőtteket is, akik nem járnak iskolába – hiszen mindenki kerül olyan élethelyzetbe, amikor valamilyen formában „vizsgázik”, megmérettetik. A vizsgadrukk azonban leküzdhető. Vannak, akik az izgalomtól jobban teljesítenek, növekszik koncentrációs képességük, de van, akikre a feszültség

azonban jótékony lehet. A szervezet adrenalin- és noradrenalin-szintjének növekedése a teljesítmény növekedésével párosul. A túlzott izgalom azonban blokkolja a gondolkodást, pánikreakcióhoz és rossz vizsgaeredményhez vezethet.

Életmód a vizsga előtt

Az egész napos, gyakran éjszakába nyúló tanulás, a rendszertelen táplálkozás, a mozgáshiány, a nagy mennyiségű koffein nagymértékben hozzájárulhat a stressz állandósulásá-

gyümölcsöt vagy zöldséget kapjunk be. A gyümölcs- és zöldségfogyasztás mindenkor fontos, de vizsgaidőszakban különösen sok ilyen ételmiszert együnk.

Hogyan hozhatjuk ki a legjobbat magunkból?

A legfontosabb tanács természetesen az, hogy a lehető legjobban készüljünk fel a vizsgára. Ez önbizalmat ad, és eleve jelentősen csökkenti a szorongást. Emellett azonban számos módszer létezik a stressz csökkentésére. A vizsga előtt igyekezzünk lazítani. Próbáljunk ki több módszert, hogy megállapítsuk, melyik a legalkalmasabb a számunkra. Van, akinek a hosszú, lazító fürdő válik be, másoknak a testmozgás (arra azért vigyázzunk, hogy ne hajtunk agyon magunkat, mert akkor épp az ellenkező eredményt érjük el, mint amit szeretnénk). Hasznos lehet a zene- vagy a relaxációs felvételek hallgatása. A stresszhelyzetek leküzdésére számos relaxációs technika létezik. Ezek alkalmazása is sokat segíthet a vizsga előtti szorongás oldásában, el-sajátításuk azonban hosszabb gyakorlást igényel. A különösen izgulós embereknek célszerű egy vagy több ilyen technikát megtanulni és rendszeresen alkalmazni.

Egyszerű lazító gyakorlatok

Érdeemes kipróbálni, hogy csupán néhány mély, lassú légzés is milyen sokat könnyít a belső feszültségen. Az sem igényel különösebb előtanulmányt, hogy ellazítsuk a testünket. Feküdjünk hanyatt az ágyra, és tudatosan menjünk végig egyes testrészeinken a lábfejunktől a fejünk búbjáig. Mondogassuk magunkban többször, hogy ellazulnak a lábujjaink, a lábfejünk, a lábunk és így tovább, egészen a fejbőrünkig. Eközben koncentráljunk mindig az adott testrészeire. Ha sikerül ellazítanunk a testünket, akkor próbáljuk meg kiüríteni az agyunkat is, és igyekezzünk nem gondolni az előttünk álló „kellemetlen” vizsgára.

Pihenjük ki magunkat a vizsga előtt

Fontos az is, hogy ne fáradassuk halálra magunkat a vizsga előtt. Közvetlenül

- Vannak, akik az izgalom miatt jobban teljesítenek, jobban tudnak koncentrálni

éppen ellenkezőleg hat: drasztikus teljesítménycsökkenéshez vezet. A túlzott szorongás egyértelműen rontja a teljesítményt, de van ellenszer – olvasható az *Origón*.

Testi reakciók

A vizsga előtti vizsgadrukk tényleges igénybevételt jelent a szervezet számára. A stressz hatására fokozódik a test anyagcseréje, nő a szívritmus, a vérnyomás, az izmok feszültté válnak, az emésztés lassul. Többeknél hányinger, hasfájás, hasmenés jelentkezik. Sokaknak egy falat se megy le a torkán a vizsga előtt. A rövid ideig tartó stressz

hoz, a tartósan feszült lelkiállapothoz. A koffein, illetve a különféle energiaitalok átmenetileg serkentik ugyan az agyműködést, csökkentik a fáradtságérzést, nagyobb mennyiségben azonban fokozhatják a nyugtalanságot. Feszültségoldó, nyugtató hatású lehet, ha tanulás közben másfél óránként legalább egyszer rövid pihenőt tartunk, átmozgatjuk az izmainkat, ha a hosszas üléstől, görnyedéstől feszültté válnak. Fontos a rendszeres étkezés is. Bár a vizsgára készülés közben hajlamosak vagyunk a nassolásra és elhanyagolni a főétkezéseket, ne tegyük. Ha nassolni akarunk, akkor egy-egy

a vizsga előtti napon pedig már lehetőleg ne vagy csak keveset tanuljunk, és időben bújjunk ágyba. Nagyban hozzájárul a sikerhez, ha kipihenten érkezünk a vizsgára. Jelentősen oldja a feszültséget, ha teljesen tisztában vagyunk a vizsga körülményeivel. Előre tájékozódjunk, hogy pontosan hol és mikor lesz a vizsga, és mi várható ott. Képzeld el magunkat a vizsga helyszínén, és gondolkodj arra, hogy magabiztosan vesszük majd az akadályokat. Igyekezzünk csak pozitív gondolatokkal feltölteni az agyunkat. Arra gondoljunk, hogy minden jól fog sikerülni, és igyekezzünk elhessegetni a kudarcra valószínűsíthető képeket. Szóbeli vizsga előtt hasznos lehet, ha elpróbáljuk a vizsgahelyzetet akár a tükör előtt, akár szerepjáték formájában a barátunkkal. A vizsga reggelén már ne tanuljunk, ez inkább csak összezavar bennünket ahelyett, hogy megerősítené a tudásunkat.

Lazítás a vizsgán

Miután beléptünk a vizsgaterembe, és elfoglaltuk a helyünket, a következő

„Érdeemes kipróbálni, hogy csupán néhány mély, lassú lélegzés is milyen sokat könnyít a belső feszültségen. Az sem igényel különösebb előtanulmányt, hogy ellazítsuk a testünket. Ha sikerül, akkor próbáljuk meg kiüríteni az agyunkat is.”

módokon csillapíthatjuk idegességünket. Vegyünk egy mély lélegzetet, majd lassan fújuk ki a levegőt. Az újabb belégzésnél egyenesítsük ki a hátunkat, mintha valaki hátrahúzná a lapockáinkat.

Nézzünk előre valamilyen élettelen dologra (falra, képre, órára), és kilégzés közben arra a pozitív gondolatra fókuszáljuk az elménket, hogy „meg tudom csinálni ezt a vizsgát”. Vegyünk még egy mély lélegzetet, és lassan fújuk ki a levegőt. Ezután lélegezzünk

normálisan, lehetőleg minél egyenletesebben és nyugodtabban.

Írásbeli és szóbeli vizsga

Írásbeli vizsgán először gondosan tanulmányozzuk át a kérdéseket. Jelöljük meg magunknak azokat a kérdéseket, amelyekre biztosan tudjuk a választ, és azokat oldjuk meg először. Ez oldja a feszültséget, így utána nagyobb eséllyel válaszoljuk meg a nehezebb kérdéseket is, illetve közben eszünkbe juthatnak a válaszok a többi kérdésre is.

Szóbeli vizsgán kétségtelen előnyt élveznek a jó előadóképességgel rendelkező emberek. De akkor se keseredjünk el, ha visszahúzódnak, gyenge szónoknak érezzük magukat. Sokat segíthet ilyenkor, ha korábban már elpróbáltuk a vizsgahelyzetet. Ne szégyelljük felmondani a tételeket a szüleink vagy a barátaink előtt. A sikeres „házi vizsga” éles helyzetben is magabiztosságot ad. Végül mindig tartsuk észben: a pozitív szemléletmód már fél siker lehet a vizsgán.

K. J.

Milyen trükkökkel ellensúlyozható a vizsgák előtti stressz?

Vizsgaidőszak: tanulás. Kávé: literszáma. Étvág: nem sok. Édesség: bármennyi. Halogatás: az van! Gyomorideg: mindennap. Átaludt éjszaka: egy sem. Sikerélmény? Talán nem létezik olyan diák, akit nem érintenek a fentiek legalább egyszer az életben. A vizsgák a teljesítményről szólnak, a megmérettetésről, a versenyről, a bizonyításról. Aki ilyenkor jó eredményt szeretne, az valamilyen szintű stresszt él át, ami segítheti vagy gátolhatja a siker elérésében.

Légzőgyakorlatok. Ha valakit már a vizsgák gondolatára is elkap egyfajta szorongás, például összeszorul a gyomra, megtanulhat különböző légzőgyakorlatokat, amelyeket hatékonyan lehet alkalmazni a krízishelyzetben. A legegyszerűbb ilyen gyakorlat: lassan és mélyen belélegzünk, miközben elszámolunk 7-ig, utána még lassabban kilélegzünk, miközben elszámolunk 14-ig. Ezt párszor elismételjük, és máris jobban tudunk koncentrálni az előttünk álló feladatokra.

Kudarcmenedzsment. Sokszor annyira félünk a sikertelenségtől, hogy bele sem tudunk gondolni, mit jelentene számunkra a kudarc. Számomra nagy segítség stresszhelyzetben, ha elgondolom: „mi lehet a legrosszabb, ami történhet?” Sokszor ez nem is annyira rossz, mint gondolnánk. De ha igen, akkor felkészülhetünk arra, hogy mit teszünk, ha nem úgy alakulnak a dolgok, ahogy szeretnénk. És ha felkészültünk, már nem félünk annyira.

Jól megszervezett munka. Igen, ez is segíthet a vizsgadrukk leküzdésében. Nézzük át, hogy mit kell megtennünk, és szervezzük meg úgy, ahogy számunkra a legmegfelelőbb. Lehet, hogy egy vizsgára van két napunk és 500 oldal olvasnivalónk. Döntsük el, hogy mi a megfelelőbb számunkra: elolvassuk az anyagot félig vagy csak bizonyos témákat tanulunk meg, esetleg átnézzük egy jegyzetet, ami segít a nagy kép megértésében. És ha megvan a terv, vállaljuk érte a felelősséget.

Pihenés az agynak. A vizsgaidőszak arról szól, hogy rengeteg mennyiségű anyagot próbálunk megjegyezni általában túl kevés idő alatt. Ez nem könnyű, mivel az agyunknak is véges kapacitása van. Ezért, amikor azt érezzük, hogy lelassul az információfeldolgozó képességünk, tartsunk szünetet, és végezzünk valami olyan tevékenységet, ami nem jelent szellemi megerőltetést.

Pihenés a léleknek. A stressz leküzdésében nagy szerepe van az olyan tevékenységeknek, amelyek a lelkünket kényeztetik: meghallgathatunk egy kellemes zenét, elolvashatunk egy verset vagy bármilyen más tevékenységet választhatunk, amely a lelkünkhöz szól.

Aktivitás a testnek. Az agyi és lelki pihenéssel szemben a testünknek mozgásra van szüksége, hogy ellenálljon a stresszoroknak. Szaladjunk egy keveset reggelente, tegyünk egy kellemes sétát, vagy táncoljunk (ez utóbbit egyedül is lehet végezni, akár tükör előtt is, ha úgy tetszik).

Itt a nagyvakáció, pihenjeteK, ceruzák!

• LÁSZLÓ TAMÁS, 5. OSZTÁLYOS

• DÉF S. RÓBERT, 5. OSZTÁLYOS

• DOMOKOS ANNA ORSOLYA, 5. OSZTÁLYOS

• FÜLÖP GELLÉRT, 6 ÉVES

• CSIKI FRIDA, 5 ÉVES

• FÜLÖP HUNOR, 5. OSZTÁLYOS

• INCZEI IMOLA, 6. OSZTÁLYOS

Egy originált farmer tűzpróbája

Nekem volt az első „originált farmerem” – mondta dr. Szent-Benedeky Öcsi, és az asztalra tette Faulknert, ha már az elkerülhetetlen gyerekkor-ról kezdtek beszélgetni a közelében. Nekem volt abban a poros városban, ahol a magasztos kulturális hagyományokat két szelet rántott hús közé tették, és házi majonéz (hungarice: olajvajjal) fogyasztották minden második hét szombatján szeptembertől júniusig.

Nekem volt az első farmerem, amit a nagyanyám amerikai unokatestvére, Kálmán bácsi hozott egyszer, miután aggályosan kipuhította csikónyi méretem. Valahol Nyugat-Európában béreltek egy Ford Escortot, azzal kanyarodtak be a Kölcsény utcába; lélegzetelállító volt az a sárga Escort, az utcában ricsajozó pulyák mégis csak a hátsó szélvédő alatt lappadó veknire kapták fel a fejüket, azon pedig jól látható papírnégyszet díszlett valami kerek felíráttal, papírbilloggal, amilyen csak odaát van, álltak a „lűkvercelő” Escort közelében, és alig mozduló szájjal lehelték: magyar kenyér! – mert a csen-selő kishatáros falusiak néha hoztak

• FARKAS ILONA JANKA • 6. osztályos

• „Azt is beszélték a fiúk, hogy kopottan az igazi, de meg lehet sürgetni a kopását, ha finoman dörgölni kezded combiránt egy tégladarabbal”

„Az öngyújtó lángjával viszont nem finomkodhatunk, amikor S. Ervin (akinek majdnem egy évvel később lett csak originált farmere) zsaroló fogadhatnékjában rávett a tűzpróbára. Így lett féltényérnyi égett lyuk a bal szárán lent. Akkor esett először – mondta dr. Szent-Benedeky Öcsi –, hogy megéreztem, miképp szakad meg az ember szíve.”

magyar kenyeret Szalkáról, de a városiak nem kaphattak kishatárátkelő pasaportot, ezért volt olyan nekik a magyar kenyér, mint valami gyomorba gyökerező teofánia.

Kálmán bácsiék hozták tehát a farmert és egy piros Fire Chief dzsipet, az ma is megvan... és három kockás inget

nekem, amiből kettőről – bár csudálatosan komoly szép ingek voltak – megtudtam, hogy méjdindzsörmöni, de hát Amerikában vették, nem tehettek róla, miért is kellett volna megnézniük, hogy az nem igazi kaubojing (gyekméretben), hanem német importing, másfelől viszont miért is kellett NEKEM megnézni a címkéjét.

De hát egy gyerek megnézi a kaubojingek címkéjét.

Nekem volt az első „originált farmerem” – ahogy akkoriban az iskolában mondtuk, bár nem voltunk biztosak benne, hogy originált vagy originál, de úgy tettünk, mikor mondtuk, hogy a szóvégi t-t hanyagul, artikulálatlanul raktuk hozzá, hogy ha akarom legyen, ha meg nem, akkor ne. Mindenki originált farmerre áhítozott, mert akkor még a magyar farmer (a Trapper) sem volt, de minden fiú tudta, hogy az originált farmer vagy Levis vagy Wrangler. Esetleg Jeans. És arról lehet megismerni, hogy ha úgy állítod a földre a nadrágszárakon, hogy nincs is benne ember, a vitorlavászon merevsége miatt a nadrág magától is áll... nem suttyan össze, mint a tót orgona. S ha egy gyufával vagy egy

öngyújtóval megpróbálsz meggyújtani, nemigen fog menni. Ha mégis megy, akkor nem originált.

Azt is beszélték a fiúk, hogy kopottan az igazi, de meg lehet sürgetni a kopását, ha finoman dörgölni kezded combiránt egy tégladarabbal. S aztán a következő mosásnál ott halványabb lesz, márpedig attól igazán farmer a farmer, hogy nem úgy néz ki, mint ha most vették volna le róla azokat a gusztusos kartoncímkéket, hát nem?! A farmernek „érettnek” kell kinéznie.

Szó ami szó, a téglás dolgot kissé medeknek találtam – bár persze megpróbáltam. Túlfinomkodva. Az öngyújtó lángjával viszont nem finomkodhatunk, amikor S. Ervin (akinek majdnem egy évvel később lett csak originált farmere) zsaroló fogadhatnékjában rávett a tűzpróbára. Így lett féltényérnyi égett lyuk a bal szárán lent.

Akkor esett először – mondta dr. Szent-Benedeky Öcsi –, hogy megéreztem, miképp szakad meg az ember szíve.

JAKABFFY TAMÁS

Magyar iskola alapításáról döntött a besztercei önkormányzat

Önálló magyar iskola létrehozásáról döntött az erdélyi Beszterce város önkormányzata – tájékoztatta a sajtót május 29-én Décei Attila Lehel, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) Beszterce megyei szervezetének elnöke. Décei Attila Lehel elmondta, a 21 tagú önkormányzat május 28-ai ülésén 15-en támogatták az iskolaalapításra vonatkozó határozattervezetet. Hozzátette, a döntést nagymértékben segítette, hogy a városi tanács egyetlen RMDSZ-es képviselője képezi a mérleg nyelvét a két nagy tábor között. Décei Attila Lehel szerint a 2015–2016-os tanévet önálló szervezeti keretben, de még a régi helyen, az Andrei Mureșanu-iskola termeiben kezdenek meg a magyar diákok. Pár éven belül azonban befejeződik egy olyan iskolaépület felújítása, amelyikben immár teljesen önállóan működhet a magyar tanintézet.

Egészségügyi oktatást vezetnének be az iskolákba

Várhatóan ősztől bevezetik az egészségügyi nevelést a közoktatásban – nyilatkozta május 25-én Nicolae Băncicioiu egészségügyi miniszter. Az általános tudnivalókat korosztályokra lebontva, szakemberek tanítanák. A tárcavezető különálló tanóráként, és nem az osztályfőnöki óra részeként képzei el az új tantárgyat. A tanügyminisztérium elindította azt a honlapot, amely román, angol, francia illetve magyar nyelven nyújt tájékoztatást az elsősegélynyújtásról, elsősorban a gyerekeknek.

Duplázott gyerekpénz folyósítása érdekében voksolt az RMDSZ

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség képviselőházi frakciója május 20-án megszavazta azt a jogszabályjavaslatot, amely megemelné a gyerekpénz értékét. A törvényjavaslat általános plénumi vitáján az RMDSZ álláspontját Kerekes Károly, az RMDSZ Maros megyei parlamenti képviselője tartotta fent. Kerekes a kormány sürgősségi rendeletét jogrendbe emelő törvényjavaslat általános vitáján ismertette a szövetség álláspontját. „Az RMDSZ azt kéri, hogy a 42 lejes összeget duplájára emeljék. Romániában támogatásra jogosult minden olyan 18 év alatti személy, aki valamilyen tanintézmény-

ben tanul, illetve amennyiben már befejezte 18. életévét, a középiskola vagy szakiskola befejezéséig továbbra is jár ez a pénz” – jelentette ki Kerekes. Máté András Levente, a szövetség képviselőházi frakciójának vezetője elmondta, hogy Romániában 35-ször kisebb az uniós átlagnál ez az összeg, ez ideig a családoknak juttatott gyerekpénz értéke 42 lej volt. „Románia Európai Unió tagországa, elfogadhatatlan, hogy ilyen kis értéket folyósítson az állam a gyerekeknek” – fogalmazott a frakcióvezető.

Sikeresen tiltakozott Bukarestben a tanügyi kisegítő személyzet

Húszszázalékos fizetésemelést ígért a tanügyi kisegítő személyzetnek az oktatási minisztérium, így eredményesnek mondható a háromszékiek május 25-ei tüntetése. Mintegy félszáz sepsiszentgyörgyi dada, kapus, karbantartó, takarító vonult Bukarestben a tanügyminisztérium elé, nehezményezve, hogy rájuk nem vonatkozik az oktatásban márciustól alkalmazott 5 százalékos béremelés, ugyanakkor a munkakörülményeikkel szembeni elégedetlenségüknek is hangot adtak. Vasile Neagovici, a Sanitas szakszervezet Kovászna megyei elnöke elmondta, a tiltakozókat a minisztérium főtitkára és fizetésekért felelős igazgatója is fogadta – a szakszervezeti bizalmi szerint az általuk felsorolt panaszok egy részéről a szaktárca nem is tudott, mert a tanügyi szakszervezetek csak a pedagógusok érdekeit képviselik. A tanügyi kisegítő személyzet július elsejétől megkapja a 75 lejes minimálbér növekedést, s a minisztérium képviselői azt is megígérték, hogy augusztustól sürgősségi kormányrendelettel 12 százalékos fizetésemelést biztosítanak számukra, ez összesen 180 lej, vagyis 20 százalékos növekedést jelent. Arra is ígéretet tettek, hogy módosítják a munkaszerződéseket, jelenleg ugyanis olyan megállapodások alapján dolgoznak, amelyekben halmozták a kötelezettségeiket, például az óvodai dadák a gyerekefelügyelet mellett takarítottak és mosogattak, mindezért havonta bruttó 720 lej bért kaptak. Nem ez az első eset, hogy háromszéki megmozdulások országos panaszokra hoznak orvoslást: évekkel ezelőtt a Kovászna megyében tüntető diákok harcolták ki, hogy az országban minden sorstársuknak kifizessék az ingázás költségét.

Felmérés a sepsiszentgyörgyi fiatalok tanulásáról

A sepsiszentgyörgyi, illetve ott dolgozó, átmenetileg itt tartózkodó magyar fiatalok elsősorban számítástechnikában és idegen nyelvek terén szeretnék képezni, továbbképezni magukat, míg a hasonló korú román nemzetiségűek főként mesterséget tanulnának – derült ki többek között abból a felmérésből, amelyet a kolozsvári Babeș-Bolyai Tudományegyetem sepsiszentgyörgyi kihelyezett tagozatának közigazgatási tanszéke nemrég végzett közösen a Pro Scientia Administrativa Tudományos Társasággal. Cziprián-Kovács Loránd, a tanszék szakirányfelelőse, az említett tudományos társaság elnöke ismertette az április 24–május 8. között, 798, 18 és 35 év közötti fiatal megkérdezésével végzett felmérés eredményét. A negyvenhat témakörben feltett több száz kérdésre közel fele-fele arányban válaszoltak nők és férfiak, 72,31 százalékban magyar, 27 százalékban román nemzetiségűek. A megkérdezettek negyede végzett egyetemet, csak érettségivel rendelkezik 16,63 százalék, technikummal 7,4 százalék, érettségi nélküli középiskolával 22 százalék. Az egyetemválasztásnál Brassó, Kolozsvár, Sepsiszentgyörgy (14,77 százalék), Marosvásárhely, Bukarest, Csíkszereda szerepel az első helyeken, a korosztály 23,46 százaléka diák, illetve egyetemi hallgató, 30 százalék dolgozik a magánszférában, 21 százalék állami intézményekben, 9 százalék munkanélküli. A megkérdezettek több mint 40 százaléka ingázik, illetve csak átmenetileg tartózkodik Sepsiszentgyörgyön. A mindennapi élettel a fiatalok tizede nagyon elégedett, a többiek jónak vagy tűrhetőnek tartják, e tekintetben a megkérdezett románok optimistábbak. Baróthoz, Kézdivásárhelyhez, Csíkszeredához viszonyítva jobb a sepsiszentgyörgyiek életminősége, de Kolozsvárhoz, Nagyszebenhez, Marosvásárhelyhez, Brasóhoz képest gyengébb – válaszolták a fiatalok. A megkérdezettek 58 százaléka idén közel ugyanúgy él, mint tavaly, 31 százalék jobban, 10 százalék rosszabbul.

Pataki Csaba: minőségi vallásoktatásra kell törekedni

Május 18-án a román szenátus elfogadta azt a jogszabálytervezetet, amely a vallásórák terén tehermentesíti a szülő-

ket és iskolákat a felesleges bürokratikus eljárások alól. Pataki Csaba, a szenátus jogi bizottságának tagja szerint a törvény az iskolák számára tervezhetőséget, stabilitást és minőségi oktatást biztosít. „Idén tanév közben az alkotmánybíróság úgy döntött, hogy csak azoknak a diákoknak kell vallásórára járniuk, akiknek szülei ezt írásban kérik. A most elfogadott jogszabály értelmében nem szükséges minden évben megújítani a vallásoktatásra vonatkozó kérvényt, az egyszeri kérelem érvényes lesz a tízenkét éves iskolai ciklusra” – fogalmazott az RMDSZ Szatmár megyei szenátora, aki rámutatott: csak akkor kell újabb okmányt benyújtani, amennyiben időközben valaki meggondolja magát, és már nem kíván az órai aktivitáson részt venni. Ebben az esetben a diákot nem zárják le az adott tárgyból – tette hozzá Pataki Csaba. „A jogszabály tehermentesíti a szülőket és az iskolákat az évenkénti kérvényezés alól, hiszen azokat minden évben iktatni és összesíteni is kell” – szögezte le a szenátor.

Áadták a Communitas Alapítvány alkotói ösztöndíjait

Tizenharmadik alkalommal adták át május közepén az RMDSZ által létrehozott Communitas Alapítvány alkotói ösztöndíjait. A marosvásárhelyi Művészeti Egyetem Stúdiószínházában megrendezett gálán – irodalom, vizuális művészetek, zeneművészet, színházművészet, valamint a film és a televíziózás kategóriában – 42 fiatal alkotó vehette át az egyéves időtartamra biztosított, havi 770 lejes támogatásról szóló oklevelet. Az esemény keretében kiállítás nyílt a 2014-es képzőművészeti díjazottak munkáiból, az alkotásokat Sipos László festőművész, grafikus méltatta. Ezt követően a résztvevők a 2014-ben irodalom, zeneművészet, film és televízió, valamint színházművészet kategóriákban díjazott ösztöndíjasok műsorát nézhették meg. Köszöntőbeszédében Markó Béla, az ösztöndíjbizottság elnöke kifejtette, az elbírálótestületben ez évben is vita volt arról, hogy melyek azok a szempontok, kritériumok, amelyek alapján elbírálják a beérkezett pályázatokat, és amelyek révén valamiféleképpen meghatározható az, amit ma erdélyiségnek tekintünk. Mint mondta, ma már sok szempont, mint például az állampolgárság vagy az állandó lakhely viszonylagos, és kérdésként merül fel az is, hogy miért fontos az erdélyiség, ami-

kor egységes magyar kultúráról beszélünk. Úgy vélte, minden dilemma ellenére kell erdélyiségről beszélni, ez ugyanis nem elválasztó, hanem gazdagító tényező: meggyőződése szerint van olyan erdélyiség – elég csak Kós Károlyra vagy Bánffy Miklósról gondolni –, amely hozzáad az egységes magyar kultúrához. „Nekünk ezzel az erdélyiséggel, az ezt képviselő alkotókkal szemben van felelősségünk” – hangsúlyozta az ösztöndíjbizottság elnöke. Mint mondta, a közéletben vita van az értelmiség felelősségéről is, pontosabban, hogy van-e felelőssége a művészeknek, köztük a fiatal alkotóknak is a társadalommal szemben. Meglátása szerint minden értelmiséginek felelőssége van mindazzal szemben, ami a körülötte lévő társadalomban történik, ám ezt a felelősséget az alkotók csak akkor gyakorolhatják, ha maga a társadalom is felelősséget visel velük szemben. „Hogyan lehet művészekről, alkotóktól, értelmiségiectől felelősséget elvárni, ha kiszolgáltatjuk őket a politikának, ha kiszolgáltatjuk őket olyan támogatási rendszereknek, amelyek politikafüggőek, kormányfüggőek, és attól függően kap valaki támogatást vagy ösztöndíjat, hogy éppen közel áll vagy nem egy létező politikai hatalomhoz. Nos a Communitas Alapítvány és az RMDSZ próbálta úgy intézni ezeknek az ösztöndíjaknak a sorsát, hogy ezt a felelősséget is belevigye ezekbe az ösztöndíjakba. Nekünk úgy van felelősségünk ezekkel az alkotókkal szemben, hogy függetlenül, szabad emberekként, szabad alkotókként vannak leginkább a hasznunkra, a társadalom hasznára. Alárendelt művészekre, kiszolgáltatott alkotóemberekre nincsen szükségünk” – hangsúlyozta Markó Béla.

Agrármérnök képzést indíthat Sepsiszentgyörgyön a Sapientia

A Romániai Felsőoktatás Minőségét Ellenőrző Hatóság (ARACIS) engedélyezte, hogy a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem (EMTE) a 2015–2016-os tanévtől agrármérnöki szakot indítson Sepsiszentgyörgyön – adta hírül május végén az intézmény. Az egyetem a következő tanévben 30 hallgatót vehet fel az agrármérnöki szakra, akik egy évek óta nem használt iskolaépületben kezdenek el tanulmányaikat. Az eredetileg Kós Károly által tervezett, de egyszerűsített formában felépített iskolaépület az elmúlt években közösen újította fel a székelyföldi város önkormányzata és

a Sapientia EMTE. A sepsiszentgyörgyi agrármérnök képzés elindításával új helyszínnel bővül a Sapientia EMTE felsőoktatási hálózata. A magyar költségvetésből támogatott erdélyi egyetem jelenleg csíkszeredai, marosvásárhelyi és kolozsvári karokkal működik. A sepsiszentgyörgyi négyéves agrármérnöki szak a marosvásárhelyi Műszaki és Humántudományok Kar alegységévé kezd működni, koordinációját a marosvásárhelyi kertészmérnöki tanszék végzi. Dávid László rektor elmondta, hogy az agrármérnöki szak számára sikerült olyan laboratóriumokat felszerelni és gépeket vásárolni, amelyek meggyőzték az akkreditációs bizottságot. Szerződést kötöttek ugyanakkor egy gazdasággal, amelynél a hallgatók gyakorlati oktatásban részesülhetnek. A rektor elmondta, hogy az egyetem – a törvény értelmében – azt követően kérheti a végleges akkreditációt az agrármérnöki szakra, miután az első három évfolyam diákjai sikeres záróvizsgát tettek egy végleges akkreditációval rendelkező másik egyetemen. A Sapientia EMTE fejlesztési stratégiájában 2013 óta szerepel új oktatási központok kialakítása és hiánypótló szakok indítása. Sepsiszentgyörgyön az agrármérnöki szak mellett erdészmérnöki szak beindítását is tervezi az egyetem. Dávid László elmondta, ha nem léteznék ilyen szakok a térségben, elvándorol a potenciális értelmiség. Úgy vélte, a sepsiszentgyörgyi agrármérnöki és erdészmérnöki szak beindításának nemzetpolitikai jelentősége is van.

Újraindul a faipari tanműhely Kézdivásárhelyen

Az utolsó simításokat végezték május végén a szakemberek Kézdivásárhelyen a 44-es udvartérben található Csiszár Dénes Faipari Tanműhelyben. A tanműhelyt 2013 szeptemberében már elindították a 70-es udvartérben, de a magas házár miatt egy év után a Praetoria Egyesület úgy döntött, a város főterére költözteti. Péter Ferenc Taierling, a Praetoria Egyesület elnöke elmondta: a jelenlegi székhelyet az épülettulajdonos Taierling család díjmentesen bocsátotta az egyesület rendelkezésére. Az ingyenes tanfolyamot István Sándor kézdívasárhelyi és Réti Zoltán csernátoni faragó vezeti. Heti két alkalommal, pénteken és szombaton tartják a képzést, a helyek számát nem korlátozzák, túljelentkezés esetén több csoportot is indítanak.

A Mol Románia megnövelte a fiataloknak nyújtott támogatást

A Mol Románia és A Közösségért Alapítvány tizedik alkalommal hirdette meg a Segíthetek? Mol tehetségtámogató programot. A mostani, jubileumi kiírástól kezdődően 350 000 lejre emelkedett a tehetséges fiatal sportolónak és művészeknek nyújtott éves támogatás összege.

A program jubileumi meghirdetésén jelen voltak a korábban támogatott fiatalok, akik világversenyeken, kontinentális megmérettetésen vagy országos szintű rendezvényeken értek el kiváló eredményt vagy érmes helyezést. A támogatás évenkénti összértéke a korábbi 290 000 lejről 350 000 lejre emelkedett.

„A pályafutásuk kezdetén lévő tehetséges fiatalok fontos építői közösségünk jövőjének, a Mol Románia közössége számára pedig megtisztelő, hogy módunkban áll támogatni őket. Jóformán egy évtizedes jelenlétünk során az ifjú sportolók és művészek körében olyan fiatalokkal volt lehetőségünk találkozni, akiknek jelleme és magatartása példaként szolgál valamennyiünk számára. Tehetségük mellett szilárd erkölcsi értékekről, fegyelemről és elkötelezettségről is tanúságot tesznek. Az elmúlt években szerzett érmek és elért eredmények százaival bizonyítják, hogy mindig érdemes törekedni, mi pedig elköteleztük magunkat arra, hogy ebben mellettük állunk” – nyilatkozta Daradics Kinga, a Mol Románia ügyvezető igazgatója.

Pályázni lehet egyénileg vagy csoportosan – csapatok, együttesek, egyletek, kórusok. Az eddig eltelt kilenc év alatt a Mol Románia 2160 fiatal sportolónak és művészeknek nyújtott több mint 2 160 000 lej támogatást a program keretében.

A 2014-ben sikeresen pályázó fiatalok több mint 550 érmet nyertek világszintű, kontinentális, nemzetközi és országos bajnokságokon, kupaviadalokon és versenyeken.

„A 350 000 lejre növelt összértékű támogatás még több lehetőséget biztosít a fiatalok számára sportfelszerelések és művészetük gyakorlásához szükséges eszközök vásárlására, valamint a különböző hazai és nemzetközi versenyeken, edzőtáborokban, fesztiválokon, mesterkurzusokon való részvételi költségek fedezésére. A nyújtott támogatás mellett

abban is együttműködünk a fiatalokkal, hogy megtanulják megteremteni és kezelni a tevékenységükhöz szükséges anyagi feltételeket” – nyilatkozta András Imre, A Közösségért Alapítvány ügyvezetője.

A meghirdetésen részt vettek a program sport- és művészeti zsűrijének tagjai – Violeta Beclea-Székely, Laura Cârlescu Badea, Ivan Patzaichin, Doina Sava, Márkos Albert, Stela Drăgulin –, akik a program jelentőségéről, a tehetséges fiatalok támogatásának szükségességéről, a megnyert finanszírozás felhasználásáról és az elért eredményekről beszéltek.

A tavalyi kiírás kilenc kedvezményezettjét egyéves megbízással kinevezték a tehetség nagykövetének. A Segíthetek? Mol tehetségtámogató program új „diplomáciai testületét” Amalia Tătăran világ- és Európa-bajnoki bronzérmes párbajtőrívó irányítja.

A tehetség követői: Bálint Noémi országos gátfutó bajnok, Cadăr Benedicta pánsípművész, Ciobanu Mălina hegedűművész, Ciontu Ada festő, Dumitrescu Mircea hegedűművész, Imre Emil gyorskorcsolyázó, az Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál arany- és ezüstérmese; Mușei Ștefan gyorsszánkós, a Románia Kupa ezüstérmese; Predescu Alexandra világ-bajnok párbajtőrívó, Osonó Független Színház. A program meghirdetésén készült felvételek elérhetők lesznek a Mol Románia Youtube-csatornáján.

A program keretében 350 000 lej összértékű támogatásra pályázhatnak 8-18 éves fiatalok, illetve 18 év fölöttiek eszközbeszerzésre vagy versenyeken való részvételi költségek fedezésére.

A programról

A „Segíthetek?” program keretében egy pályázó legfeljebb 10 000 lej támogatást nyerhet a művészeti vagy sporttevékenységével kapcsolatos utazási költségek fedezésére, illetve eszközbeszerzésre. A támogatási keret a sport kategóriában 160 000 lej, a művészetiben pedig 120 000 lej. Az idén további 70 000 lej áll azok rendelkezésére, akik az elmúlt években sikeresen pályáztak, de időközben betöltötték 18. életévüket.

A pályázatokat 2015. június 27-ig lehet benyújtani. A szükséges

dokumentumok, űrlapok és részletes tájékoztató a www.pentrucomunitate.ro és a www.molromania.ro honlapokon található.

A pályázatokat két szakzsűri bírálja el. A sportzsűrit Violeta Beclea-Székely Európa-bajnok atléta, a művészeti zsűrit pedig Márkos Albert hegedűművész, a kolozsvári Transilvania Filharmónia koncertmestere vezeti.

A Mol-csoportról és a Mol Romániáról

A Mol Románia a Mol-csoport tagja. A Mol-csoport Közép-Európa egyik jelentős kőolaj- és földgázipari nemzetközi vállalata. A Mol-csoport 40 országban fejti ki tevékenységét, Európában, a Közép-Keleten, Észak-Afrikában és a FÁK tagországaiban, világszinten több mint 29 000 alkalmazottat foglalkoztat. A csoport 4 finomítót és 2 petrokémiai egységet üzemeltet egy Magyarországra, Szlovákiára, Horvátországra és Olaszországra kiterjedő ellátási lánc integrált irányításának keretében. A Mol-csoport ezenkívül több mint 1700 töltőállomásból álló hálózatot működtet Közép- és Délkelet-Európában. Romániában a Mol 156 tagú töltőállomás-hálózattal rendelkezik, a nagykereskedelmi és a kenőanyag-eladásban folyamatos növekedés jellemzi. A Mol belépett a földgázpiacra is a Mol Energy Trade révén. A Mol-csoport koncessziós szerződést kötött az Országos Ásványkincshatósággal három kutatási blokkra Románia nyugati részén.

A Közösségért Alapítványról

A Közösségért Alapítvány nonprofit szervezet, amelyet 2008-ban Kolozsváron hoztak létre azzal a céllal, hogy a tehetség, a szorgalom, a tudás, a szolidaritás, a közösségben rejlő értékek kibontakozhassanak, és hozzájáruljanak egy élhetőbb és humánusabb környezet kialakításához. Az alapítvány céljait kulturális, oktatási, társadalmi, szabadidős, közösségi és sporttevékenységek szervezésének az elősegítésével, tehetséges gyerekek és fiatalok támogatásával próbálja megvalósítani, de oda kíván figyelni a beteg fiatalokra és gyerekekre, valamint az őket segítő szervezetekre is.